

DECYZJA URZĘDU NADZORU EFTA NR 148/04/COL**z dnia 30 czerwca 2004 r.****dotycząca środków w zakresie podatku ekologicznego****(NORWEGIA)**

(2004/C 319/08)

URZĄD NADZORU EFTA,

uwzględniając Porozumienie o Europejskim Obszarze Gospodarczym ⁽¹⁾, w szczególności jej art. 61–63,uwzględniając Umowę pomiędzy Państwami EFTA o ustanowieniu Urzędu Nadzoru i Trybunału Sprawiedliwości ⁽²⁾, w szczególności jej art. 24 i protokół 3 do tego Porozumienia ⁽³⁾,uwzględniając proceduralne i merytoryczne zasady pomocy państwa ⁽⁴⁾, w szczególności ich rozdział 15 ⁽⁵⁾,uwzględniając decyzję Urzędu o wszczęciu formalnej procedury dochodzenia ⁽⁶⁾,po wezwaniu zainteresowanych stron do przedstawienia uwag ⁽⁷⁾ zgodnie z przepisami określonymi w rozdziale 5 Wytucznych Urzędu dotyczących pomocy państwa ⁽⁸⁾ i po uwzględnieniu tych uwag,

a także mając na uwadze, co następuje:

I. STAN FAKTYCZNY**A. Procedura**

Decyzją z dnia 26 lipca 2002 r. Urząd wszczął formalną procedurę dochodzenia, przewidzianą art. 1 ust. 2 w części I protokołu 3 do Porozumienia o Nadzorze i Trybunale.

⁽¹⁾ Dalej zwaną „Porozumieniem EFTA”.

⁽²⁾ Dalej zwaną „Porozumieniem o Nadzorze i Trybunale”.

⁽³⁾ Należy zauważyć, że zmiany w protokole 3 do Porozumienia o Nadzorze i Trybunale, po uzgodnieniu z państwami EFTA dnia 10 grudnia 2001 r., zmieniające protokół 3 do Umowy pomiędzy państwami EFTA o ustanowieniu Urzędu Nadzoru i Trybunału Sprawiedliwości, weszły w życie dnia 28 sierpnia 2003 r. Zmiany te obejmują Rozporządzenie Rady (WE) nr 659/1999 z dnia 22 marca 1999 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania [ex] art. 93 Traktatu WE w protokole 3.

⁽⁴⁾ Wytuczne dotyczące stosowania i interpretacji art. 61 i 62 Porozumienia o EOG oraz art. 1 protokołu 3 do Porozumienia o Nadzorze i Trybunale, przyjęte i wydane przez Urząd Nadzoru EFTA dnia 19 stycznia 1994 r., opublikowane w Dz.U. L 231 z 3.9.1994, i w Suplemencie EOG do Dz.U. nr 32 z 3.9.1994, ostatnio zmienione decyzją Urzędu nr 62/04/COL z dnia 31 marca 2004 r., jeszcze nie opublikowaną; dalej zwane są „Wytuczni Urzędu dotyczącymi pomocy państwa”.

⁽⁵⁾ Rozdział 15 Wytucznych Urzędu dotyczących pomocy państwa na rzecz ochrony środowiska, przyjęte decyzją Urzędu nr 152/01/COL z dnia 23 maja 2001 r., opublikowane w Dz.U. L 237 z 6.9.2001, str. 16 i w Suplemencie EOG do Dz.U. nr 6 z 24.1.2002, dalej zwane „Wytuczni ochrony środowiska”.

⁽⁶⁾ Decyzja Urzędu Nadzoru EFTA nr 149/02/COL z dnia 26 lipca 2002 r. dotycząca środków podatku ekologicznego (Norwegia), opublikowana w Dz.U. L 31 z 6.2.2003, str. 36 i w Suplemencie EOG do Dz.U. nr 8 z 6.2.2003, str. 2.

⁽⁷⁾ Zawiadomienie informujące Państwa EFTA, Państwa Członkowskie UE i zainteresowane strony o decyzjach o wszczęciu procedury dochodzenia i wzywające je do przedstawienia uwag w terminie dwóch tygodni od publikacji zawiadomienia, opublikowane w Dz.U. C 105 z 1.5.2003, str. 38 i w Suplemencie EOG do Dz.U. nr 22 z 1.5.2003.

⁽⁸⁾ W szczególności pkt 5.3.2. Wytucznych.

Pismem z dnia 26 lipca 2002 r. (Dok. nr 02-5603-D), które zostało także przesłane faksem do Misji Norwegii przy Unii Europejskiej, Urząd wezwał rząd norweski do przedstawienia swoich uwag do decyzji o wszczęciu procedury dochodzenia i do dostarczenia Urzędowi wszelkich informacji, niezbędnych do oceny przedmiotowych środków. Odpowiedź rządu norweskiego winna była dotrzeć do Urzędu w ciągu dwóch miesięcy od powiadomienia o decyzji (tj. 26 września 2002 r.).

Spotkanie pomiędzy przedstawicielami władz norweskich a Urzędem odbyło się dnia 3 września 2002 r. w Brukseli.

Po przedłużeniu terminu rząd norweski przedstawił swoje uwagi do decyzji o wszczęciu formalnej procedury dochodzenia oraz przedstawił dodatkowe informacje pismem Ministra Finansów z dnia 7 października 2002 r., otrzymanym i zarejestrowanym przez Urząd dnia 10 października 2002 r. (Dok. nr 02-7327-A).

Podczas spotkania Urzędu z władzami norweskimi, które miało miejsce 22 października 2002 r. w Oslo, Urząd przypomniał rządowi norweskiemu jego obowiązek, wynikający z decyzji Urzędu z dnia 26 lipca 2002 r.: „[...] przedstawienia wszystkich informacji, umożliwiających zbadanie przez Urząd zgodności przedmiotowych środków podatkowych z Porozumieniem o EOG”.

Rząd norweski przedstawił dodatkowe informacje pismem Ministra Handlu i Przemysłu z dnia 9 stycznia 2003 r., przekazując pismo Ministra Finansów z dnia 19 grudnia 2002 r., otrzymane i zarejestrowane przez Urząd dnia 15 stycznia 2003 r. (Dok. nr 03-209-A).

Pismem z dnia 24 stycznia 2003 r. (Dok. nr 03-471-D) Urząd potwierdził otrzymanie uwag, przedstawionych przez władze norweskie w październiku 2002 r., jak też informacji dodatkowych, przedstawionych przez władze norweskie w styczniu 2003 r.

Dnia 6 lutego 2003 r. decyzja o wszczęciu formalnej procedury dochodzenia została opublikowana w sekcji EOG *Dziennika Urzędowego Wspólnot Europejskich* i w Suplemencie EOG do niego ⁽⁹⁾.

W piśmie Ministra Handlu i Przemysłu z dnia 18 lutego 2003 r., które Urząd otrzymał i zarejestrował dnia 21 lutego 2003 r. (Dok. nr 03-952-A), rząd norweski przedstawił swoje opinie, dotyczące kwalifikacji środków jako „istniejącej pomocy”.

Urząd potwierdził odbiór tych dodatkowych uwag pismem z dnia 25 lutego 2003 r. (Dok. nr 03-1135-D).

Pismem z dnia 25 lutego 2003 r., otrzymanym i zarejestrowanym przez Urząd dnia 28 lutego 2003 r. (Dok. nr 03-1215-A), Federacja Norweskiego Przemysłu Przetwórczego (PIL) przedstawiła uwagi dotyczące wszczęcia formalnej procedury dochodzenia.

Pismem z dnia 11 marca 2003 r. (Dok. nr 03-1463-D) Urząd przekazał te uwagi rządowi norweskiemu, dając możliwość ustosunkowania się do nich w terminie miesiąca od otrzymania pisma Urzędu.

Pismem Ministra Handlu i Przemysłu z dnia 14 kwietnia 2003 r., otrzymanym i zarejestrowanym przez Urząd dnia 17 kwietnia 2003 r. (Dok. nr 03-2506-A), rząd norweski przedstawił swoje uwagi do wniosków strony trzeciej.

Dnia 1 maja 2003 r. Urząd opublikował zawiadomienie informujące Państwa EFTA, Państwa Członkowskie UE i inne zainteresowane strony o decyzji o wszczęciu procedury dochodzenia i wzywające je do przedstawienia uwag co do środków, w stosunku do których została wszczęta formalna procedura dochodzenia w terminie dwóch tygodni od daty opublikowania zawiadomienia ⁽¹⁰⁾.

⁽⁹⁾ Zob. przypis 6.

⁽¹⁰⁾ Zob. przypis 7.

Pismem z dnia 13 czerwca 2003 r. (Dok. nr 03-3796-D) Urząd poinformował rząd norweski o swoim stanowisku odnośnie do informacji i uwag przedstawionych przez Norwegię i strony trzecie i zwrócił się do rządu norweskiego o dalsze wyjaśnienia. Sprawy omówione w tym piśmie były także omawiane na spotkaniu dwustronnym pomiędzy Urzędem a władzami norweskimi w Oslo dnia 27 czerwca 2003 r.

Pismem Ministra Finansów z dnia 8 lipca 2003 r., otrzymanym i zarejestrowanym przez Urząd dnia 14 lipca 2003 r. (Dok. nr 03-4679-A), rząd norweski udzielił dalszych wyjaśnień.

B. Opis właściwych środków pomocy

1. Zwolnienie z podatku od zużycia energii elektrycznej

- a) *Zwolnienie przemysłu wytwórczego, wydobywczego i upraw szklarniowych z podatku od zużycia energii elektrycznej*

Podatek od zużycia energii elektrycznej został po raz pierwszy wprowadzony w 1971 r. Według rządu norweskiego celem podatku było zapewnienie bardziej efektywnego zużycia energii elektrycznej, aby w ten sposób doprowadzić do pozytywnych skutków dla środowiska, co nie nastąpiłoby w odmiennej sytuacji.

Po wprowadzeniu podatku od energii elektrycznej pewne gałęzie przemysłu (w szczególności przemysły energochłonne) korzystały albo z obniżenia stawek albo z całkowitych zwolnień. Od dnia 1 stycznia 1994 r. do dnia 31 grudnia 2000 r., przemysł wytwórczy⁽¹⁾, wydobywczy⁽²⁾ i upraw szklarniowych⁽³⁾ były w całości zwolnione z podatku od energii elektrycznej (por. roczne decyzje budżetowe parlamentu norweskiego i odpowiednie rozporządzenia wykonawcze⁽⁴⁾).

Począwszy od dnia 1 stycznia 2001 r. przemysł wytwórczy, wydobywczy i upraw szklarniowych nadal były zwolnione z podatku od energii elektrycznej, ale – zgodnie z roczną decyzją budżetową parlamentu norweskiego – powinny być ograniczone do wykorzystywania w takich procesach przemysłowych jak „Fritaket omfatter kun elektrisk kraft som benyttes i selve industriprosessen”). Ograniczenie to zostało wprowadzone w odniesieniu do wykorzystywania energii elektrycznej przez przemysł wytwórczy, wydobywczy i upraw szklarniowych w budynkach administracyjnych, które winno być opodatkowane („Fritaket gjelder ikke elektrisk kraft som leveres til administrasjonsbygg”) ⁽⁵⁾.

Począwszy od dnia 1 stycznia 2002 r. zwolnienie z podatku przemysłu wytwórczego, wydobywczego i upraw szklarniowych oraz wyłączenie ze zwolnienia z podatku od energii elektrycznej wykorzystywanej w budynkach administracyjnych, były wprowadzone na mocy rozporządzenia o podatku akcyzowym (por. §§ 3-12-4 i 3-12-5 rozdziału 3-12 rozporządzenia o podatku akcyzowym⁽⁶⁾).

Zmiana wprowadzona w roku 2001, która została utrzymana przez rok 2002 i rok 2003, była następstwem żądania parlamentu norweskiego, aby rozważyć jak przedsiębiorstwa zwolnione z podatku mogłyby płacić podatek od energii elektrycznej, wykorzystywanej do innych celów niż produkcyjne.

⁽¹⁾ Właściwy przepis zawiera odniesienie do klasyfikacji statystycznej D, która odpowiada rozdziałom 15–37 NACE D.

⁽²⁾ Właściwy przepis zawiera odniesienie do klasyfikacji statystycznej C, która odpowiada rozdziałom 10–14 NACE C.

⁽³⁾ Brak odniesienia do klasyfikacji statystycznej – niemniej sektor powinien należeć do NACE A.

⁽⁴⁾ Rozporządzenie nr 1203 z dnia 23 grudnia 1992 r. „Forskrift om avgiftsmessig avgrensning og praktisering av fritak og lettelsler i avgift på elektrisk kraft for industrien m.v.”.

⁽⁵⁾ Por. rozporządzenie nr 1203 z dnia 23 grudnia 1992 r. „Forskrift om avgiftsmessig avgrensning og praktisering av fritak og lettelsler i avgift på elektrisk kraft for industrien m.v.”, zmienione rozporządzeniem nr 1344 z dnia 21 grudnia 2000 r.

⁽⁶⁾ Rozporządzenie nr 1451 z dnia 11 grudnia 2001 r. „Forskrift om særavgifter”.

Zmiana zakładała, że przemysł wytwórczy, wydobywczy i upraw szklarniowych, które w zasadzie były zwolnione z podatku od energii elektrycznej, zostałyby objęte podatkiem od energii elektrycznej wykorzystywanej w budynkach administracyjnych. Aby zostać zdefiniowanym jako „budynek administracyjny”, minimum 80 % powierzchni budynku winno być wykorzystywane na cele administracyjne. Jeżeli budynek zakwalifikowany został jako „budynek administracyjny”, cała używana w nim energia elektryczna podlega podatkowi, nawet jeżeli część zużycia energii była w rzeczywistości związana z procesami produkcyjnymi. Z drugiej strony, jeżeli działalność produkcyjna zajmowała ponad 20 % całkowitej powierzchni budynku, energia elektryczna dostarczana do tego budynku nie jest opodatkowana, nawet kiedy część energii elektrycznej jest używana do celów administracyjnych. Rząd norweski postrzegał to jako jedyny praktyczny sposób opodatkowania energii elektrycznej wykorzystywanej do celów innych niż produkcyjne.

Poczynając od dnia 1 stycznia 2002 r., ogólna stawka podatku od energii elektrycznej została obniżona do 0,093 NOK (korony norweskiej) za kWh (około 0,012 EUR za kWh) i, poczynając od dnia 1 stycznia 2003 r., została ustalona na poziomie 0,095 NOK za kWh (około 0,013 EUR za kWh) ⁽¹⁷⁾.

Według informacji rządu norweskiego, straty w dochodach podatkowych w 2002 r. z powodu zwolnień sektorowych wyniosły do 4 605 miliona NOK (około 575 milionów EUR).

Poczynając od dnia 1 stycznia 2004 r., podatek od zużycia energii elektrycznej nie obejmował już przedsiębiorstw, a jedynie gospodarstwa domowe.

b) *Zwolnienia z podatku od zużycia energii elektrycznej użytkowników w pewnych regionach (gminach)*

Stosownie do rocznych decyzji budżetowych parlamentu norweskiego, podatek od energii elektrycznej nie był pobierany w okręgu Finnmark i siedmiu gminach w Północnym Troms (Karlsøy, Kvaenangen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord). Oznaczało to, że w tych rejonach geograficznych zarówno zużycie przez gospodarstwa domowe, jak też zużycie przemysłowe, były zwolnione z podatku od energii elektrycznej.

Zgodnie z informacją rządu norweskiego, straty w dochodach podatkowych z powodu zwolnienia regionalnego wyniosły w 2002 r. 160 milionów NOK (około 20 milionów EUR).

Zwolnienie regionalne zostało utrzymane w 2004 r. w odniesieniu do gospodarstw domowych. Jak zaznaczono powyżej, żadne podatki nie zostały nałożone na przedsiębiorstwa.

2. **Odstępstwa od systemu podatkowego CO₂**

Podatek od CO₂ od olejów mineralnych i benzyny został wprowadzony w 1991 r., a podatek od węgla i koksu w 1992 r. Kiedy podatki te zostały wprowadzone po raz pierwszy, były integralnymi elementami istniejącego systemu podatku akcyzowego od olejów mineralnych, benzyny, węgla i koksu. W ramach ekologicznej reformy podatkowej w 1999 r., podatek od CO₂ został ustalony jako odrębny podatek w ustawodawstwie. Według władz norweskich, podatek od CO₂ od węgla i koksu został wprowadzony częściowo po to, by uniknąć ryzyka przejścia z olejów mineralnych (opodatkowanych) na węgiel i koks (które wcześniej nie były opodatkowane), a częściowo by zachęcić do wykorzystywania produktów bardziej przyjaznych środowisku. Podatek nałożony na węgiel i koks objął produkty wykorzystywane do celów energetycznych.

W wyniku zmiany w ustawodawstwie podatkowym, począwszy od dnia 1 stycznia 2003 r. węgiel i koks już nie były objęte podatkiem od CO₂.

Użycie węgla i koksu jako surowców w procesach przemysłowych było zwolnione z podatku od CO₂ na mocy rocznych decyzji budżetowych parlamentu norweskiego. Zwolnienie zostało uchwalone w 1992 r., kiedy wprowadzono podatek od węgla i koksu.

⁽¹⁷⁾ Od dnia 3 stycznia 2002 r. Norwegię obowiązywał kurs wymiany 8,0105 NOK = 1 €, a od dnia 3 stycznia 2003 r.: 7,2360 NOK = 1 € (<http://www.eftasurv.int/fieldswork/fieldstateaid/dbaFile791.html>).

Zgodnie z przepisami rozporządzenia o podatku akcyzowym, użycie produktów opodatkowanych jako surowce podlegało zwrotowi pod warunkiem że emisje CO₂ były niższe niż zawartość węgla w odnośnych produktach mogłaby wskazywać. Jednakże przepis ten nie był stosowany do wykorzystywania węgla i koksu jako surowców, ponieważ ten szczególny sposób wykorzystywania był traktowany jako wykraczający poza zakres podatku.

Na mocy rocznych decyzji budżetowych parlamentu norweskiego i § 3-6-4 rozdziału 3 rozporządzenia o podatku akcyzowym (stosowanego do dnia 31 grudnia 2002 r.), wykorzystywanie węgla i koksu jako reduktorów było zwolnione z podatku. Zwolnienie obejmowało jedynie ilość produktów niezbędną do procesu redukcji. Zgodnie z wyjaśnieniami Dyrekcji ds. Opłat Celnych i Podatku Akcyzowego, w niektórych przypadkach węgiel i koks są niezbędną częścią procesów chemicznych, ale nie wchodzi w skład produktu końcowego. W takich przypadkach poziom emisji CO₂ był porównywalny z emisjami z wykorzystywania węgla i koksu do celów energetycznych. Powód zwolnienia został określony jako brak materiałów alternatywnych do takich procesów.

Według władz norweskich węgiel i koks były wykorzystywane w procesach produkcyjnych jako surowce w produkcji masy anodowej i elektrodowej. Węgiel i koks były wykorzystywane jako reduktory w produkcji pierwotnego aluminium, stopów żelaza (żelazokrzem, krzemometal i manganostopy) oraz żużłu dwutlenku tytanu. W produkcji węgliku krzemu węgiel i koks były wykorzystywane zarówno jako surowce, jak też reduktory.

Ponadto (obowiązywało do 31 grudnia 2002 r.) użycie węgla i koksu do produkcji klinkieru w procesie wytwarzania cementu i keramzytu⁽¹⁸⁾ było zwolnione z podatku od CO₂, od węgla i koksu. Zwolnienie zostało ustanowione w 1992 r., kiedy wprowadzono podatek od węgla i koksu. W produkcji klinkieru węgiel i koks były wykorzystywane do celów energetycznych.

Większość węgla i koksu była używana jako surowce lub reduktory w procesach przemysłowych. Węgiel i koks były głównie wykorzystywane do celów energetycznych w przemyśle cementowym i keramzytu. Poza tym przemysłem wykorzystywanie koksu w celach grzewczych w przemyśle maszynowym i w gospodarstwach domowych było bardzo ograniczone. Jak przewidywały władze norweskie, utrata dochodów podatkowych wskutek zniesienia podatku od CO₂ od węgla i koksu w 2003 r. wyniosła około 500 tys. NOK (około 69 tys. EUR).

Przemysł celulozowy i papierniczy płacił podatek od CO₂ według obniżonej stawki od olejów mineralnych (tj. 50 % stawki podstawowej) od 1993 r. Począwszy od dnia 1 stycznia 2002 r. podstawowa stawka została ustalona na poziomie 0,49 NOK od litra (około 0,06 EUR od litra), obniżona stawka wynosiła 0,245 NOK od litra (około 0,03 EUR od litra). Począwszy od dnia 1 stycznia 2003 r., podstawowa stawka została ustalona na 0,5 NOK od litra (około 0,07 EUR od litra), a obniżona stawka wynosiła 0,25 NOK od litra (około 0,035 EUR od litra).

3. Częściowe zniesienie podatku od SO₂

W 1970 r. wprowadzono podatek siarkowy od olejów mineralnych. Całość lub część tego podatku mogła być zwrócona na wniosek, gdy emisje związane z wykorzystywaniem tych produktów były niższe niż wskazywałaby zawartość siarki. Wszyscy użytkownicy olejów mineralnych mogli ubiegać się o zwrot.

Począwszy od 1993 r. podatek zależał od zawartości siarki w oleju i wzrastał wraz ze wzrostem procentowym zawartości siarki. Podstawa wymiaru podatku obejmowała ropę naftową, olej gazowy, olej solarowy, olej napędowy i paliwo olejowe oraz wszelki olej, który mógłby być użyty jako paliwo olejowe.

W 1999 r., w ramach ekologicznej reformy podatkowej, podatek od SO₂ został ustanowiony jako oddzielny podatek w ustawodawstwie, obejmujący następujące trzy części składowe: podatek siarkowy od olejów mineralnych, nowy podatek od wykorzystywania węgla i koksu i nowy podatek od emisji SO₂ przez rafinerie ropy naftowej.

⁽¹⁸⁾ Lekki spieniony agregat gliniany.

Do podatku od wykorzystywania węgla i koksu była stosowana różna stawka podatkowa, w zależności od przypuszczalnej zawartości siarki w różnych rodzajach węgla i koksu. System zwrotów dotyczący olejów mineralnych, wspomniany powyżej, został rozszerzony tak, by objąć także nowe produkty podlegające opodatkowaniu.

Odnosnie do nowego podatku od emisji SO₂ przez rafinerie ropy naftowej wprowadzono przepis mający na celu uniknięcie podwójnego opodatkowania. Przepis ten stanowił, że kiedy produkty już opodatkowane (np. oleje mineralne) powodowały emisje podlegające nowemu podatkowi uzależnionemu od emisji, wówczas ten pierwszy podatek należało odjąć od podatku płatnego od emisji. Skutkiem tego, odnosnie do wykorzystywania olejów mineralnych, emisje rafinerii ropy naftowej były pośrednio opodatkowane za pomocą systemu podatków i zwrotów przed 1999 r. Po roku 1999 podatek został przekształcony bezpośrednio w podatek od emisji. Jednakże emisje powodowane wykorzystywaniem surowej ropy w procesach rafinacyjnych, które nie były uprzednio opodatkowane, zostały opodatkowane zgodnie z nowym systemem.

Podstawowa stawka podatku od SO₂ od olejów mineralnych w 2002 r. wynosiła 0,07 NOK (około 0,009 EUR) od litra od każdego rozpoczętego 0,25 procenta zawartości siarki. Stawka podatku od SO₂ od wykorzystywania węgla i koksu w 2001 r. wynosiła pomiędzy 2,58 NOK za 100 kg do 18,54 NOK za kg, w zależności od rodzaju węgla i koksu i zawartej w nich siarki. Stawka od emisji z rafinerii w 2001 r. wynosiła 3,09 NOK za kg SO₂.

Począwszy od dnia 1 stycznia 2002 r. podatek od SO₂ od wykorzystywania węgla i koksu oraz emisji z rafinerii ropy naftowej został zniesiony. Rząd norweski wyjaśnił, że przemysł, który był uprzednio objęty tymi podatkami, w zamian będzie regulowany w drodze zezwoleń emisyjnych zgodnie z Ustawą o kontroli zanieczyszczeń⁽¹⁹⁾.

Według rządu norweskiego zniesienie podatku winno być rozpatrywane w kontekście zobowiązań państwa norweskiego, zgodnie z Protokołem Gothenburskim z 1999 r. do Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie transgranicznego przenoszenia zanieczyszczeń powietrza na dalekie odległości. Protokół Gothenburski z 1999 r. ustala górny pułap emisji SO₂ w Norwegii na poziomie 22 tys. ton rocznie w 2010 r. Aby osiągnąć ten limit emisji, roczne norweskie emisje SO₂ musiałyby być zmniejszane o 7 tys. ton. Obliczenia wykonane przez Norweski Urząd Kontroli Zanieczyszczeń wykazały, że przemysł przetwórczy najlepiej przyczyni się do redukcji emisji SO₂ oraz że podatek od SO₂, wprowadzony w 1999 r., nie doprowadzi do koniecznych redukcji emisji.

Dnia 19 września 2001 r. niewiążące „Porozumienie intencyjne” zostało zawarte pomiędzy norweskim Ministerstwem Środowiska a Federacją Norweskiego Przemysłu Przetwórczego (PIL), którego celem było doprowadzenie do niezbędnych redukcji emisji. W tym porozumieniu norweski przemysł przetwórczy zobowiązał się do podjęcia działań w celu redukcji emisji SO₂, natomiast rząd norweski zobowiązał się wnioskować do parlamentu norweskiego o zniesienie podatku od SO₂ od węgla i koksu od dnia 1 stycznia 2002 r.⁽²⁰⁾

⁽¹⁹⁾ W związku z wprowadzeniem dyrektywy Rady 96/61/WE dotyczącej zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i ich kontroli, dyrektywa IPPC (Dz.U. L 257 z 10.10.1996, str. 26, zmieniona dyrektywą 2003/87/WE, Dz.U. L 275 z 25.10.2003, str. 32), włączona do Porozumienia o EOG decyzją Wspólnego Komitetu nr 27/97 (Dz.U. L 242 z 4.9.1997, str. 76 i Suplement EOG nr 37 z 4.9.1997, str. 100), Ustawa musi być wdrożona, zgodnie z wymogami tej dyrektywy, w terminie do 30 października 2007 r.

⁽²⁰⁾ Zgodnie z porozumieniem PIL zadeklarował w imieniu spółek wyszczególnionych w załączniku (który obejmuje następujące sektory: rafinerie ropy naftowej, materiały chemiczne/ceramiczne, cement, żelazostopy i aluminium), że opracują technologię i wybudują instalacje oczyszczania, które będą zmniejszać emisje SO₂ w Norwegii o minimum 5 tys. ton rocznie. Ponadto PIL miał przedstawić konkretne propozycje, w jaki sposób można przeprowadzić takie ograniczenie emisji i w jaki sposób można osiągnąć łączną redukcję o 7 tys. ton. PIL powołał tzw. „Fundusz Ochrony Środowiska Przemysłu Przetwórczego” („Fundusz”) w celu przyczynienia się do zmniejszenia emisji SO₂ przez spółki. „Porozumienie wykonawcze” zostało zawarte pomiędzy uczestniczącymi spółkami a Funduszem dnia 18 grudnia 2001 r., na mocy którego poszczególne spółki zostały zobowiązane do wnoszenia składek na rzecz Funduszu, których wysokość była obliczana na podstawie emisji SO₂ poszczególnych spółek oraz według stawek ustalonych przez Fundusz. Wszystkie inicjatywy, na które przysługuje pomoc z Funduszu, powinny być sfinalizowane do końca 2009 r. Porozumienie wykonawcze weszło w życie 1 stycznia 2002 r. i wygaśnie 31 grudnia 2009 r.

C. Wątpliwości Urzędu wyrażone w decyzji o wszczęciu procedury dochodzenia

1. Zwolnienia z podatku od zużycia energii elektrycznej**a) Zwolnienie pewnych gałęzi przemysłu z podatku od zużycia energii elektrycznej**

W decyzji o wszczęciu procedury dochodzenia Urząd zajął wstępnie stanowisko, że zwolnienia pewnych sektorów przemysłu z podatku od energii elektrycznej stanowią pomoc państwa w znaczeniu art. 61 ust. 1 Porozumienia o EOG. Zdaniem Urzędu struktura systemu podatku od energii elektrycznej, wynikająca z właściwych przepisów, jest oparta na zasadzie, że całość zużycia energii elektrycznej jest przedmiotem opodatkowania. Wyłączenia od tej zasady zostały określone przez odesłanie do klasyfikacji statystycznej poszczególnych sektorów. Ponadto Urząd miał wątpliwości, czy zwolnienia mogą być traktowane jako odzwierciedlające ograniczenie zakresu podatku od energii elektrycznej wykorzystywanej do celów innych niż produkcja, gdyż władze norweskie nie ustanowiły jasnej definicji, co ma być rozumiane przez „cele produkcyjne”.

Ponadto Urząd wyraził wątpliwości, czy zwolnienie z podatku od energii elektrycznej pewnych sektorów gospodarki może być traktowane jako zgodne z art. 61 ust. 3 lit. c) Porozumienia o EOG, w połączeniu z. Wytcznymi dotyczącymi ochrony środowiska. W szczególności Urząd zaobserwował, że zwolnienie nie było uwarunkowane zawarciem porozumień dotyczących ochrony środowiska, a firmy kwalifikujące się do zwolnienia nie płaciły znacznej części podatku krajowego. Dodatkowo rząd norweski nie wskazał, czy odstępstwa miały charakter tymczasowy i nie sformułował żadnych zobowiązań co do ograniczenia środków pomocy w czasie.

b) Zwolnienie z podatku od zużycia energii elektrycznej użytkowników w pewnych regionach (gminach)

W decyzji o wszczęciu procedury dochodzenia Urząd zajął wstępnie stanowisko, że zwolnienia przedsiębiorstw w pewnych regionach z podatku od zużycia energii elektrycznej stanowią szczególny środek w znaczeniu art. 61 ust. 1 Porozumienia o EOG ⁽²¹⁾. W przypadku braku uzasadnienia Urząd miał wątpliwości, czy zwolnienie regionalne może być traktowane jako zgodne z zasadami pomocy państwa na EOG.

2. Odstępstwa od systemu podatku od CO₂**a) Zwolnienie węgla i koksu wykorzystywanych jako surowce lub jako reduktory w procesach przemysłowych**

W decyzji o wszczęciu procedury dochodzenia Urząd zajął wstępnie stanowisko, że zwolnienie węgla i koksu wykorzystywanych jako surowce lub jako reduktory z podatku od CO₂ od węgla i koksu, stanowiło pomoc państwa w znaczeniu art. 61 ust. 1 Porozumienia o EOG. Według wstępnego stanowiska Urzędu zwolnienie węgla i koksu wykorzystywanych w określonych celach w poszczególnych gałęziach przemysłu zdawało się przynosić korzyści jedynie pewnym przedsiębiorstwom i tym samym zostało uznane za selektywne. Urząd wyraził wątpliwości, czy zwolnienie można uzasadnić charakterem i logiką systemu podatku od CO₂, skoro władze norweskie nie wykazały, że wykorzystywanie węgla i koksu do opisanych celów nie przyczynia się do emisji CO₂. Odnośnie do rzekomego braku alternatywnych czynników produkcji dla przedmiotowych procesów przemysłowych jako uzasadnienia zwolnienia, Urząd miał wątpliwości, czy zwolnienie w takich okolicznościach jest zgodne z zasadą „zanieczyszczający płaci”.

⁽²¹⁾ Odnośnie do traktowania zwolnień regionalnych z podatku jako pomocy państwa, zob.: sprawa E-6/98 Rząd Norwegii przeciwko Urzędowi Nadzoru EFTA [1999] Raport Trybunału EFTA, str. 74.

Urząd ogłosił, że przeprowadzi bardziej szczegółową ocenę właściwości decyzji Komisji dotyczącej brytyjskiego podatku klimatycznego, w której Komisja przyjęła, że nakładanie podatków na produkty energetyczne wykorzystywane do celów paliwowych, ale zwalnianie produktów energetycznych wykorzystywanych wyłącznie do celów innych niż paliwowe (zwolnienie w związku z wykorzystaniem do celów innych niż paliwowe) i zasadniczo do celów innych niż paliwowe (zwolnienie w związku z podwójnym wykorzystaniem) jest zgodne z charakterem i logiką systemu podatków ekologicznych⁽²²⁾. Urząd również oceniłby właściwość wniosku Komisji w sprawie nowych wspólnotowych ram opodatkowania energii⁽²³⁾ w świetle zwolnienia z norweskiego podatku od węgla i koksu wykorzystywanych jako surowce lub reduktory⁽²⁴⁾.

Ponadto Urząd wyraził wątpliwości odnośnie do zgodności zwolnienia z Wytycznymi dotyczącymi ochrony środowiska, zwłaszcza że zwolnienie z podatku od CO₂ od węgla i koksu nie było uwarunkowane zawarciem porozumień dotyczących ochrony środowiska i nie wydaje się, by firmy kwalifikujące się do zwolnienia/zwrotu płaciły znaczną część podatku krajowego.

b) *Zwolnienie węgla i koksu wykorzystywanych do celów energetycznych w produkcji cementu i keramzytu*

W decyzji o wszczęciu procedury dochodzenia Urząd zajął wstępnie stanowisko, że zwolnienie z podatku od CO₂ od węgla i koksu stosowanych w produkcji cementu i keramzytu stanowiło pomoc państwa w rozumieniu art. 61 ust. 1 Porozumienia o EOG. W opinii Urzędu to zwolnienie miało charakter sektorowy. Ponadto Urząd wziął pod uwagę, że zwolnienie przemysłu cementowego i keramzytu było sprzeczne z ogólną zasadą, ustanowioną w systemie podatku od CO₂, tj. że każde wykorzystywanie węgla i koksu do celów energetycznych winno być opodatkowane.

Ponadto Urząd wyraził wątpliwości odnośnie do zgodności zwolnienia z Wytycznymi dotyczącymi ochrony środowiska, zwłaszcza że zwolnienie z podatku CO₂ od węgla i koksu nie było uwarunkowane zawarciem porozumień dotyczących ochrony środowiska i nie wydaje się, by firmy kwalifikujące się do zwolnienia/zwrotu płaciły znaczącą część podatku krajowego.

c) *Obniżona stawka podatku od CO₂ od olejów mineralnych dla przemysłu papierniczego i celulozowego*

W decyzji o wszczęciu procedury dochodzenia Urząd stanął zajął stanowisko, że obniżona stawka podatku od CO₂ w przypadku przemysłu papierniczego i celulozowego stanowi pomoc państwa w znaczeniu art. 61 ust. 1 Porozumienia o EOG.

Urząd wyraził wątpliwości dotyczące zgodności obniżonej stawki dla przemysłu papierniczego i celulozowego. W szczególności, w odniesieniu do drugiej opcji w pkt 46.1.b Wytycznych dotyczących ochrony środowiska, Urząd nie wykluczył, by stawka podatku dotycząca przedsiębiorstw w przemyśle papierniczym i celulozowym, obniżona do 50 % normalnej stawki podatku od CO₂, mogła być uważana za „znaczną część” podatku krajowego. Jednakże bez informacji o skutkach obniżenia stawki dla przemysłu, którego dotyczy, a w szczególności, czy stawka ta służy jako zachęta do poprawy ochrony środowiska, Urząd nie mógł wywnioskować, czy wymogi wytycznych zostały spełnione.

3. Częściowe zniesienie podatku od emisji SO₂

W decyzji o wszczęciu procedury dochodzenia Urząd zajął stanowisko, że zniesienie podatku od SO₂ od wykorzystywania węgla i koksu oraz od emisji z rafinerii ropy naftowej może być traktowane jako pomoc państwa w znaczeniu art. 61 ust. 1 Porozumienia o EOG.

⁽²²⁾ Decyzja Komisji z dnia 3 kwietnia 2002 r. w sprawie zwolnienia z podatku klimatycznego w związku z podwójnym wykorzystaniem w Wielkiej Brytanii (pomoc państwa nr C 18/2001 i C 19/2001), Dz.U. L 229 z 27.8.2002, str. 15.

⁽²³⁾ COM (1997) 30 wersja ostateczna, Dz.U. C 139 z 6.5.1997, str. 14.

⁽²⁴⁾ W międzyczasie dyrektywa Rady 2003/96/WE w sprawie restrukturyzacji wspólnotowych przepisów ramowych dotyczących opodatkowania produktów energetycznych i energii elektrycznej („Dyrektywa w sprawie podatku energetycznego”) została przyjęta dnia 27 października 2003 r. (Dz.U. L 283 z 31.10.2003, str. 51), ale nie została włączona do Porozumienia o EOG.

Urząd zauważył, że zniesienie podatku od SO₂ od węgla i koksu ograniczyło zakres podatku od SO₂, bez rozróżnienia pomiędzy różnymi kategoriami przedsiębiorstw lub sektorów, oraz że zakres podatku był ustalony przez wyłączenie wykorzystywania określonych produktów, to jest wykorzystywania węgla i koksu. Tym samym zniesienie podatku od SO₂ od węgla i koksu byłoby zasadniczo korzystne dla wszystkich przedsiębiorstw w Norwegii używających węgla i koksu. Jednakże, ponieważ istniały wskazania, że zniesienie miało dotyczyć określonych sektorów przemysłu, Urząd nie mógł wykluczyć, że zniesienie podatku od SO₂ od wykorzystywania węgla i koksu doprowadziło do różnego sposobu opodatkowania dla gałęzi przemysłu, które – z punktu widzenia ochrony środowiska – były w porównywalnej sytuacji.

Ponadto Urząd nie mógł wykluczyć, bez bardziej szczegółowych informacji, że zniesienie podatku od wykorzystywania węgla i koksu jako paliwa przyniosłoby korzyści pewnym przedsiębiorstwom w porównaniu do przedsiębiorstw w przemyśle przetwórczym, które używają olejów mineralnych jako paliwa. Mogłoby to prowadzić do zakłócenia konkurencji w różnych sektorach przemysłu, w zależności od stopnia, w jakim używają one produktów opodatkowanych i nieopodatkowanych.

W odniesieniu do zniesienia podatku od SO₂ od emisji z rafinerii ropy naftowej, Urząd zajął stanowisko, że to ograniczenie zakresu systemu podatku od SO₂ miało charakter sektorowy.

W konsekwencji Urząd doszedł do wniosku, że zniesienie podatku od SO₂ od węgla i koksu oraz od emisji z rafinerii ropy naftowej przyniosło korzyści finansowe przedsiębiorstwom w pewnych sektorach i w efekcie było porównywalne do zwolnienia z podatku. Urząd uznał też, że rząd norweski w praktyce zrzekł się prawa otrzymywania płatności podatkowych od firm z przedmiotowych sektorów, tym samym przyznając im przewagę ekonomiczną.

4. Zakwalifikowanie jako „nowa pomoc”

Przez przyjęcie stosownych środków, o które wnioskował Urząd, rząd norweski był, według wstępnego stanowiska Urzędu, prawnie zobowiązany dostosować istniejące systemy pomocy do wymogów określonych w Wytycznych dotyczących ochrony środowiska w terminie do dnia 1 stycznia 2002 r. Tym samym, każdy system pomocy, który nie był zgodny z wymogami określonymi w nowych Wytycznych dotyczących ochrony środowiska, winien być zniesiony po dniu 1 stycznia 2002 r.

Zdaniem Urzędu przyjęcie przez rząd norweski stosownych środków implikowało również, że każdy system pomocy, stosowany po dniu 1 stycznia 2002 r., który był niezgodny z wymogami określonymi w nowych Wytycznych dotyczących ochrony środowiska, należy uznać za „nową pomoc”. Z tego powodu Urząd przypomniał rządowi norweskiemu, że odbiorcy winni zwrócić bezprawnie przyznaną pomoc, jeżeli Urząd, w swojej ostatecznej decyzji, stwierdzi, że dane środki podatkowe są niezgodne z Porozumieniem o EOG.

D. Uwagi rządu norweskiego do decyzji o wszczęciu procedury dochodzenia

1. Zwolnienia z podatku od zużycia energii elektrycznej

a) Zwolnienie pewnych gałęzi przemysłu z podatku od zużycia energii elektrycznej

Rząd norweski przypomniał, że począwszy od dnia 1 stycznia 2001 r., podstawa opodatkowania została rozszerzona, by objąć zużycie energii elektrycznej w budynkach administracyjnych przedsiębiorstw wytwórczych i wydobywczych. Dlatego też rząd uważał, że zwolnienia z podatku od energii elektrycznej objęły wszelkie wykorzystanie elektryczności do celów produkcyjnych. Tak więc zwolnienie dla przemysłu wytwórczego, wydobywczego i upraw szklarniowych było uważane za „środek ogólny”, który nie jest objęty art. 61 ust. 1 Porozumienia o EOG.

Rząd norweski potwierdził, że nie można wykluczyć wykorzystywania energii elektrycznej do celów produkcyjnych również w sektorach, które nie są objęte zwolnieniem. W opinii rządu problem ten wynikał z powodu braku jasnej definicji, co należy rozumieć jako „procesy produkcyjne” i „cele administracyjne”. Rząd norweski oświadczył, że „mogą istnieć wątpliwości, czy obecny system we wszystkich swych częściach jest stworzony w sposób, który czyni go środkiem ogólnym, który nie jest objęty art. 61 ust. 1” i że zdecydował o zaproponowaniu zmiany obecnego systemu. Urząd będzie formalnie powiadomiony o nowym systemie, który wejdzie w życie z dniem 1 stycznia 2004 r. Data wejścia w życie nowego systemu została następnie przełożona na dzień 1 lipca 2004 r.

Rząd norweski stwierdził, że w przemyśle energochłonnym, energia elektryczna stanowi dużą część kosztów operacyjnych. W konsekwencji w przypadku tych przemysłów istnieją silne bodźce do wprowadzania środków wydajności energetycznej, nawet bez podatku od zużycia energii elektrycznej. Ponadto, gospodarstwa domowe, sektor usług i budynki administracyjne miałyby największą możliwość oszczędzania energii.

b) *Zwolnienie z podatku od zużycia energii elektrycznej użytkowników w pewnych regionach*

Rząd norweski oświadczył, że zwolnienie to miało na celu zahamowanie wyludniania obszarów nim objętych.

2. **Odstępstwa od systemu podatku od CO₂**

W opinii rządu norweskiego środek podatkowy, który ograniczał się do określonego produktu lub określonego użycia tego produktu, stanowi „środek ogólny”, który nie mieści się w zakresie definicji pomocy państwa.

a) *Zwolnienie węgla i koksu wykorzystywanych jako surowce lub jako reduktory w procesach przemysłowych*

Rząd norweski utrzymuje, że ograniczenie zakresu podatku od CO₂ przez wyłączenie określonego użycia węgla i koksu z zakresu podatku (tutaj użycia jako surowce i reduktory), nie stanowiło zwolnienia przyznanego pewnym przedsiębiorstwom lub do produkcji pewnych towarów. Odstępstwo dotyczyło wszystkich przedsiębiorstw, które używały węgla i koksu w tym celu. Ponadto zwolnienie to nie było uzasadnione ogólnym brakiem lub redukcją emisji CO₂ z przedmiotowych procesów przemysłowych. Zwolnienie to odzwierciedlało cel podatku od CO₂, który był głównie zorientowany na emisje energetyczne. Skutkiem tego emisje, wynikające z użycia innego niż do celów energetycznych, nie były traktowane jako mieszczące się w zakresie podatku od CO₂.

Rząd norweski wyjaśnił, że węgiel i koks, stosowane w procesach redukcji, zawsze przekraczają teoretyczne minimalne zapotrzebowanie na węgiel. „Nadwyżka węgla” przyczyniłaby się do topienia (a tym samym zmniejszyła zużycie energii elektrycznej). Jednakże władze norweskie uważały, że użycie węgla i koksu w tych procesach było traktowane jako użycie do celów innych niż energetyczne, ponieważ uniknięcie „nadwyżki węgla” nie było technicznie możliwe. Ten tok rozumowania był zgodny z urzędowymi statystykami ochrony środowiska, które traktowały wszelkie emisje CO₂ uwolnione w procesach redukcji jako emisje produkcyjne.

W odniesieniu do kwestii, w jakim stopniu węgiel i koks można było zastąpić innymi produktami w ramach wykorzystania objętego zwolnieniem, rząd norweski poinformował Urząd, że w przedmiotowych procesach przemysłowych wykorzystywanie innych produktów było niemożliwe z punktu widzenia technologicznego albo niekoniecznie prowadziłoby do obniżenia emisji CO₂. Jednakże w niektórych gałęziach przemysłu zastąpienie innych produktów węglem i koksem było wykonalne, ale uważne za nieoptymalne ⁽²⁵⁾.

⁽²⁵⁾ Zdaniem władz norweskich dotyczyło to produkcji krzemometalu i żelazokrzemu.

Nałożenie podatku od CO₂ od procesów produkcyjnych w Norwegii raczej nie zmniejszyłoby całkowitych emisji gazów cieplarnianych. Dlatego parlament norweski podjął decyzję o wprowadzeniu systemu handlu uprawnieniami do emisji począwszy od roku 2005 odnośnie do emisji i gazów klimatycznych, które nie są objęte systemem podatku od CO₂.

b) *Zwolnienie węgla i koksu wykorzystywanych do celów energetycznych w produkcji cementu i keramzytu*

Rząd norweski przyznał, że zwolnienie to było korzystne dla produkcji pewnych towarów. Rząd norweski poinformował Urząd, że z powodu braku krajowego systemu dystrybucji gazu, gaz nie był dostępny jako tani substytut dla norweskiego przemysłu cementowego i keramzytu. Zwolnienie zostało wprowadzone, ponieważ wprowadzenie na dużą skalę substytutów węgla i koksu byłoby nierentowne oraz ponieważ przemysł był narażony na międzynarodową konkurencję.

Podatek od CO₂ został rozszerzony na węgiel i koks, aby uniknąć przejścia z olejów mineralnych (opodatkowanych) na węgiel i koks (które wcześniej nie były opodatkowane). Jednakże przemysł cementowy używał węgla i koksu, nie olejów mineralnych, do celów energetycznych jeszcze przed rozszerzeniem. W opinii rządu ta okoliczność uzasadnia zwolnienie. Rząd przyznał jednak, że „mogą zaistnieć wątpliwości, czy podany powód może być wystarczającym uzasadnieniem, opartym na względach polityki ochrony środowiska, leżącym u podstaw spornego ustawodawstwa”. Na tej podstawie rząd zaproponował zniesienie podatku od CO₂ od węgla i koksu w budżecie państwa na rok 2003. Rząd norweski nie przewidywał żadnego przejścia na węgiel i koks z powodu zniesienia podatku, ponieważ wprowadzenie węgla i koksu na dużą skalę wymagałoby nowych zezwoleń emisyjnych dla przedsiębiorstw.

c) *Obniżona stawka podatku od CO₂ od olejów mineralnych dla przemysłu papierniczego i celulozowego*

Rząd norweski zajął stanowisko, że zastosowanie obniżonej stawki było zgodne z warunkami określonymi w Wytycznych dotyczących ochrony środowiska. Przemysł płacił stawkę wyższą niż stawka minimalna ustalona zgodnie z dyrektywą WE w sprawie oleju mineralnego⁽²⁶⁾ lub płacił znaczną część podatku. Rząd norweski zażądał, by Urząd wziął pod uwagę skumulowany efekt obniżenia stawki podatku od CO₂ i pełnego zwolnienia z podstawowego podatku od oleju opałowego przy ustalaniu, co stanowi znaczną część, mimo iż podstawowy podatek od oleju opałowego nie był objęty zakresem decyzji o wszczęciu procedury dochodzenia⁽²⁷⁾. Rząd wskazał, że podstawowe stawki podatku od CO₂ i podstawowa stawka podatku od oleju opałowego wynosiły odpowiednio 0,49 NOK za litr (około 0,06 EUR za litr) i 0,389 NOK za litr (około 0,05 EUR za litr) w 2002 r. Płacenie 0,245 NOK za litr w ramach pierwszego podatku i zwolnienie z drugiego skutkowało dla przemysłu opłacaniem 28 % podatków od olejów mineralnych.

W opinii rządu norweskiego oba podatki winny być wymierzone razem, ponieważ oba mają ten sam wpływ na wykorzystywanie olejów mineralnych, są nakładane na te same produkty i administrowane przez te same organy.

Na podstawie ostatnich badań rząd norweski poinformował Urząd, że wykorzystywanie obniżonego podatku od CO₂ od olejów mineralnych w przemyśle papierniczym i celulozowym doprowadziło bezpośrednio do redukcji emisji CO₂ o 60 tys. ton do roku 1999.

Wreszcie oświadczono, że od 2005 r. będzie istnieć system handlu przydziałami emisji, który będzie dotyczyć wszystkich emisji CO₂ i innych gazów cieplarnianych. Tym samym przemysły energochłonne i wysokoemisyjne byłyby zobligowane do przedstawienia kwot odpowiadających ilościom emitowanych przez nie gazów cieplarnianych, które obecnie nie są opodatkowane. Na tym tle rząd norweski zwrócił się do Urzędu, w ramach formalnej procedury dochodzenia, o zatwierdzenie aktualnej obniżki dla przemysłu papierniczego i celulozowego, pod warunkiem zniesienia obniżki w roku 2005 i z możliwością wystąpienia przez rząd o następne przedłużenie.

⁽²⁶⁾ Dyrektywa Rady nr 92/82/EWG z dnia 19 października 1992 r. w sprawie zbliżenia stawek podatków akcyzowych od olejów mineralnych (Dz.U. L 316 z 31.10.1992, str. 19).

⁽²⁷⁾ Podstawowy podatek od oleju opałowego został wprowadzony w 2000 r., by zniechęcić do przejścia z energii elektrycznej na ropę do celów grzewczych. Podatek ten był nakładany w takiej samej wysokości, co podatek od CO₂ od olejów mineralnych. Przemysł papierniczy i celulozowy korzystał z całkowitego zwolnienia z podstawowego podatku od oleju opałowego od czasu jego wprowadzenia.

3. Częściowe zniesienie podatku od SO₂

Rząd norweski utrzymywał, że system podatkowy, w którym pewne produkty lub pewne zachowania są opodatkowane w przeciwieństwie do innych, nie miał charakteru selektywnego. Skutkiem tego, w opinii rządu norweskiego, zniesienie podatku od SO₂ od wykorzystywania węgla i koksu nie może być uznane za pomoc państwa w znaczeniu art. 61 ust. 1 Porozumienia o EOG.

O ile rafinerie ropy naftowej stosowały oleje mineralne w procesach rafinacyjnych, zmiana wprowadzona w roku 1999 była de facto zmianą techniczną. Zamiast pośredniego opodatkowania emisji za pośrednictwem systemu zwrotów, podatek został ustanowiony bezpośrednio jako podatek od emisji. O ile podatek stanowił „nowy” podatek, był on podatkiem selektywnym, ponieważ dotyczył wyłącznie rafinerii ropy naftowej. Zniesienie podatku selektywnego nie może być uważane za selektywne w sensie, że stanowił on pomoc państwa w znaczeniu art. 61 ust. 1 Porozumienia o EOG.

Wreszcie stwierdzono, że praktycznie wszystkie przedsiębiorstwa, w tym wszystkie spółki mające znaczne emisje, które uprzednio były objęte podatkiem od SO₂ od emisji z węgla i koksu, obecnie zostały objęte Porozumieniem intencyjnym pomiędzy Ministerstwem Środowiska a PIL oraz Porozumieniem wykonawczym pomiędzy Funduszem, utworzonym przez PIL, a uczestniczącymi przedsiębiorstwami.

4. Zakwalifikowanie jako „nowa pomoc”

W opinii rządu norweskiego analizowane środki pomocy należy sklasyfikować jako „istniejącą pomoc”. Rząd norweski nie kwestionował, że był związany własną akceptacją stosownych środków do dostosowania istniejących systemów pomocy do wymogów nowych Wytycznych dotyczących ochrony środowiska w terminie do dnia 1 stycznia 2002 r. Jednakże argumentował, że niewykonanie przez rząd zobowiązań, które zostały podjęte przez akceptację stosownych środków, nie oznacza przekwalifikowania istniejących systemów pomocy na nową pomoc, z możliwymi konsekwencjami zwrotu pomocy przez odbiorców.

Według rządu norweskiego stosowne środki były nieprecyzyjne i ogólnej natury, bez sprecyzowania jakoby bezprawnie przyznanych środków pomocy. Nie stanowiły one oceny konkretnych systemów pomocy i w konsekwencji nie prowadziły do wniosku, że którykolwiek z tych systemów stanowił naruszenie zasad pomocy państwa. Istniejące systemy pomocy mogły być traktowane jako niezgodne z prawem dopiero po ich indywidualnej ocenie i końcowej decyzji w odniesieniu do nich. Ponadto zwrot pomocy przez odbiorców wymagałby decyzji odmownej w każdym poszczególnym systemie pomocy. Akceptacja stosownych środków nie mogłaby zastąpić odmownej decyzji jako prawnej podstawy zwrotu.

Rząd norweski twierdził również, że procedura, określona w rozdziale 7 Wytycznych Urzędu dotyczących pomocy państwa, nie była przestrzegana w niniejszej sprawie. Ponadto problem zwrotu nie był omówiony pomiędzy Urzędem a rządem przed akceptacją stosownych środków.

Wreszcie rząd norweski twierdził, że zwrot przez odbiorców stanowiłby naruszenie ogólnej zasady zgodnych z prawem oczekiwań.

E. Uwagi stron trzecich odnośnie do decyzji o wszczęciu procedury dochodzenia

PIL był jedyną stroną trzecią, która przedstawiła uwagi do decyzji o wszczęciu procedury dochodzenia.

1. Zwolnienia z podatku od zużycia energii elektrycznej

PIL dowodził, że zwolnienia nie były selektywne. Ogólny, nieokreślony środek, który był ograniczony do określonego czynnika produkcji lub szczególnego użycia tego produktu lub szczególnego postępowania, winien być traktowany jako środek ogólny. W przeciwieństwie do okoliczności faktycznych, leżących u podstaw orzeczenia w sprawie „Adria Wien”⁽²⁸⁾, zwolnienie z podatku od zużycia energii elektrycznej w Norwegii miało ogólne zastosowanie do wszystkich procesów produkcyjnych i nie ograniczało się do przedsiębiorstw wytwarzających towary. PIL podkreślił także, że w efekcie zmian, które weszły w życie po dniu 1 stycznia 2001 r., podatek od energii elektrycznej został ustanowiony wyłącznie jako podatek od wykorzystywania energii elektrycznej do celów innych niż procesy produkcyjne.

PIL zajął stanowisko, że zwolnienia były uzasadnione charakterem i logiką systemu podatkowego. Podatek od energii elektrycznej zmierzał do zmniejszenia zużycia energii w tych sektorach gospodarki, które miały największy potencjał oszczędnościowy i gdzie spodziewany wzrost zużycia był najbardziej znaczący, szczególnie przez gospodarstwa domowe. Według PIL logiczną konsekwencją tego celu było utrzymanie zwolnień dla celów produkcji przemysłowej. Dlatego też zwolnienia były całkowicie zgodne z logiką podatku od energii elektrycznej.

Wreszcie PIL argumentował, że Urząd powinien być zobowiązany do przeprowadzenia odpowiednich analiz rynku, aby stwierdzić, czy środki będące przedmiotem dochodzenia zniekształcają konkurencję. Ta analiza rynku powinna uwzględnić „[...] wszystkie najważniejsze czynniki, które osiągają pewien stopień harmonizacji [...]”. W tym zakresie odniesiono się do daleko sięgających, zharmonizowanych zobowiązań wynikających z dyrektywy IPPC⁽²⁹⁾, do przyszłego systemu handlu uprawnieniami do emisji zgodnie z dyrektywą WE⁽³⁰⁾, jak również projektu dyrektywy WE w sprawie opodatkowania energii⁽³¹⁾. PIL twierdził, że zwolnienie z podatku od energii elektrycznej nie wzmocni pozycji przedsiębiorstw norweskich w stosunku do ich europejskiej konkurentów, ponieważ wszystkie przedsiębiorstwa w innych państwach EOG skorzystają z systemów podatkowych, dających podobne korzyści.

2. Odstępstwa od systemu podatku od CO₂

a) Zwolnienie węgla i koksu wykorzystywanych jako surowce lub reduktory w procesach przemysłowych

PIL dowodził, że zwolnienie zostało określone w odniesieniu do określonego użycia, a nie poszczególnych sektorów. W konsekwencji środki nie miały selektywnego charakteru. Poinformował również Urząd, że węgiel i koks prawie nigdy nie były wykorzystywane do produkcji energii w Norwegii oraz że wykorzystywanie węgla i koksu do innych celów niż jako surowce lub reduktory, było ograniczone. W tym względzie podkreślił fakt, że efekty dochodowe zniesienia podatku od CO₂ od wykorzystywania węgla i koksu zostały oszacowane na poziomie poniżej 500 tys. NOK⁽³²⁾.

PIL argumentował też, że zwolnienie było uzasadnione charakterem i ogólną konstrukcją przedmiotowego systemu podatkowego. Ogólnym przedmiotem podatku od CO₂ było zredukowanie emisji CO₂. Wykorzystywanie węgla i koksu do celów energetycznych było tym samym karane, ponieważ inne krajowe źródła dostaw powodowały niższe emisje (energia wodna jest niemal wolna od emisji). Z drugiej strony, opierając się na najlepszych dostępnych technikach, nie było możliwości zastąpienia innymi produktami węgla i koksu jako surowców i reduktorów w procesach przemysłowych bez ponoszenia nadmiernych kosztów. Opodatkowanie takiego użycia nie zachęcałoby tym samym do wykorzystywania produktów alternatywnych, bardziej przyjaznych środowisku. W opinii PIL bodźce do ochrony środowiska musiały koncentrować się na ograniczeniu emisji w możliwym zakresie, biorąc pod uwagę, że węgiel i koks były niezbędnymi czynnikami produkcji w danych procesach przemysłowych.

⁽²⁸⁾ Sprawa C-143/99 Rurociąg Adria Wien [2001] Zb. Orz. I-8365, pkt 49.

⁽²⁹⁾ Zob. przypis 19 powyżej.

⁽³⁰⁾ Dyrektywa 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 października 2003 r. ustanawiająca system handlu przydziałami emisji gazów cieplarnianych we Wspólnocie oraz zmieniająca dyrektywę Rady 96/61/WE (Dz.U. L 275 z 25.10.2003, str. 32), nie została włączona do Porozumienia o EOG.

⁽³¹⁾ Dyrektywa została później przyjęta jako dyrektywa Rady 2003/96/WE z dnia 27 października 2003 r. w sprawie restrukturyzacji wspólnotowych przepisów ramowych dotyczących opodatkowania produktów energetycznych i energii elektrycznej (Dz.U. L 283 z 31.10.2003, str. 51).

⁽³²⁾ Odesłanie do St.prp.nr. 1 (2002-2003).

Wreszcie PIL przedstawił swoje stanowisko odnośnie do zniesienia podatku od CO₂ od węgla i koksu z dniem 1 stycznia 2003 r. W odniesieniu do ograniczonego wykorzystywania węgla i koksu do celów energetycznych, stwierdził, że utrzymanie tego podatku nie przyniesie wyników w zakresie ochrony środowiska. W efekcie zniesienia podatku nie wystąpi ryzyko zastąpienia przez węgiel i koks źródeł energii, które są bardziej przyjazne środowisku. Zniesienie podatku od CO₂ od węgla i koksu nie faworyzowało pewnych przedsięwzięć i tym samym należy je uznać za niestanowiące pomocy.

b) *Zwolnienie węgla i koksu wykorzystywanych do celów energetycznych w produkcji cementu i keramzytu*

PIL wskazał, że zwolnienie to było motywowane faktem, że przemysł ten nie może zastąpić węgla i koksu przez energię elektryczną bez poniesienia nadmiernych kosztów. W konsekwencji, opodatkowanie wykorzystania węgla i koksu dla tych celów byłoby bezcelowe. Z tego względu zwolnienie było zgodne z logiką ogólnego systemu podatkowego. Konkluzja ta była ponadto poparta w projekcie dyrektywy WE w sprawie opodatkowania energii⁽³³⁾, która zwalniała z zakresu opodatkowania procesy mineralogiczne takie jak przedmiotowe.

c) *Obniżona stawka podatku od CO₂ od olejów mineralnych dla przemysłu papierniczego i celulozowego*

PIL przyznał, że obniżona stawka dla przemysłu papierniczego i celulozowego mogła stanowić pomoc. Jednakże pomoc taka byłaby zgodna z funkcjonowaniem Porozumienia o EOG, zwłaszcza, że – co nie podlega dyskusji – podatek ma znaczny wpływ na ochronę środowiska.

3. Częściowe zniesienie podatku od SO₂

PIL zwrócił uwagę, że przy braku „zharmonizowanych instrumentów w EOG” do osiągnięcia celów Protokołu Gothenburskiego do Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie transgranicznego przenoszenia zanieczyszczeń powietrza na dalekie odległości, zadaniem rządów krajowych jest określenie instrumentów politycznych, za pomocą których ich zobowiązania winny być osiągnięte, przy jednoczesnym poszanowaniu zasad Porozumienia o EOG.

Według PIL, zniesienie podatku od SO₂ nie miało charakteru środka selektywnego. PIL podtrzymał stanowisko rządu norweskiego w odniesieniu do kwestii selektywności przedmiotowego podatku, ustanowionego w roku 1999 i w odniesieniu do późniejszego zniesienia.

PIL dowodził, że podatek od SO₂, który został wprowadzony w 1999 r. i zniesiony z dniem 1 stycznia 2002 r., różnił się od podatku siarkowego od olejów mineralnych, który został wprowadzony w 1970 r. i nadal obowiązuje. W opinii PIL Umawiające się strony Porozumienia o EOG miały swobodę odnośnie do wprowadzenia podatku i jego zniesienia według własnego uznania, gdzie zniesienie to nie stanowiłoby pomocy państwa w znaczeniu art. 61 Porozumienia o EOG.

4. Zakwalifikowanie jako „nowa pomoc”

W opinii PIL Urząd nie miał prawa nakazać zwrotu pomocy ex tunc, ponieważ domniemane środki pomocy będą stanowiły istniejącą pomoc do czasu zakończenia formalnej procedury dochodzenia. Decyzja Urzędu odnośnie do zaproponowania stosownych środków nie była poprzedzona oceną poszczególnych środków w zakresie podatków środowiskowych oraz czy środki te można uznać za zgodne z nowymi Wytocznymi dotyczącymi ochrony środowiska. Stosowne środki były zbyt niejasne, by nałożyć na rząd norweski jakiegokolwiek inne zobowiązanie, a tym bardziej by nałożyć inne obciążenia na norweski przemysł. Ten sam brak określoności implikował również, że akceptacja proponowanych środków przez rząd norweski znaczyła jedynie, że rząd jest skłonny kontynuować dokładne badania potencjalnego systemu pomocy z zamiarem wdrożenia Wytocznym z dniem 1 stycznia 2002 r. Tym bardziej, że Urząd jakoby sygnalizował władzom norweskim, że faktyczne przestrzeganie wytycznych może być odroczone do 1 stycznia 2003 r. Rząd norweski mógł być jedynie zobowiązany swoim własnym rozumieniem akceptacji.

⁽³³⁾ Zob. przypis 31 powyżej.

PIL utrzymywał także, że Urząd nie działał zgodnie z obowiązkiem szczerzej współpracy, sformułowanym w art. 1 ust. 1 części I protokołu 3 do Porozumienia o Urzędzie i Trybunale, ponieważ nie udzielił Norwegii precyzyjnych wskazówek, które środki były uważane za pomoc w zakresie ochrony środowiska oraz odnośnie do wdrożenia wytycznych. Według PIL zasada współpracy zakłada obowiązek zbadania każdego systemu indywidualnie.

Wreszcie, nawet gdyby stosowne środki pomocy zostały zakwalifikowane jako nowa pomoc, oznaczało to, w opinii PIL, że nakaz zwrotu sprzeciwiałby się zarówno zasadzie uzasadnionych oczekiwań, jak też zasadzie proporcjonalności. Przedsiębiorstwa norweskie nie mogły przewidzieć, że przedmiotowe zasady podatkowe stanowią pomoc w rozumieniu art. 61 Porozumienia o EOG i nie miały możliwości przewidzenia prawnych konsekwencji zaakceptowania stosownych środków przez rząd norweski. W każdym bądź razie zwrot nie byłby stosownym środkiem przywrócenia sytuacji konkurencyjnej, która istniała wcześniej, biorąc pod uwagę wyjątki, które przysługiwały przedsiębiorstwom w innych państwach EOG.

II. OCENA

A. Zakres decyzji

Niniejsza decyzja ogranicza się do oceny, czy rząd norweski wypełnił swoje zobowiązania, wynikające z stosownych środków, które zostały zaproponowane przez Urząd i zaakceptowane przez rząd norweski.

Po pierwsze, decyzja dotyczy zwolnienia z podatku od zużycia energii elektrycznej, które obowiązywało do dnia 31 grudnia 2003 r. w stosunku do przemysłu wytwórczego i wydobywczego oraz pewnych regionów (gmin). Natomiast nie dotyczy ona podobnego zwolnienia dla przemysłu upraw szklarniowych, ponieważ przemysł ten dotyczy towarów, które nie mieszczą się w zakresie produktów, do których stosują się postanowienia Porozumienia o EOG, w tym postanowienia odnoszące się do pomocy państwa (por. art. 8 ust. 3 Porozumienia o EOG). W odniesieniu do przemysłu wydobywczego Porozumienie o EOG dotyczy obrotu węglem i produktami stalowymi, z wyjątkiem sytuacji, gdy dwustronna Umowa o wolnym handlu⁽³⁴⁾ zawiera postanowienia szczególne, które nie zostały uchylone protokołem 14 do Porozumienia o EOG. W konsekwencji decyzja ta odnosi się do przemysłu wydobywczego, bez uszczerbku dla produktów, które pozostają objęte dwustronną Umową o wolnym handlu i których niniejsza decyzja nie dotyczy⁽³⁵⁾.

Po drugie, obecna decyzja odnosi się do zwolnień z podatku od CO₂ od węgla i koksu, wykorzystywanych jako surowce lub reduktory oraz wykorzystywanych w przemyśle cementowym i keramzytu. Zwolnienia te obowiązywały do dnia 31 grudnia 2002 r. Ponadto decyzja dotyczy obniżenia stawki podatku od CO₂ od olejów mineralnych dla przemysłu papierniczego i celulozowego.

Po trzecie, obecna decyzja odnosi się do zniesienia podatku od SO₂ od wykorzystywania węgla i koksu oraz podatku od SO₂ od emisji rafinerii ropy naftowej, poczynwszy od dnia 1 stycznia 2002 r.

B. Pomoc państwa w znaczeniu art. 61 ust. 1 Porozumienia o EOG

Art. 61 ust. 1 Porozumienia o EOG brzmi: „wszelka pomoc, udzielona przez Państwa Członkowskie WE, Państwa EFTA lub ze źródeł państwa, w każdej formie, która zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji przez faworyzowanie pewnych przedsiębiorstw lub produkcji pewnych towarów, winna być, o ile wpływa na handel pomiędzy Umawiającymi się stronami, uznana za sprzeczną z działaniem niniejszego Porozumienia.”

⁽³⁴⁾ Umowa pomiędzy Państwami Członkowskimi Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali z jednej strony a Królestwem Norwegii z drugiej strony (Dz.U. L 348 z 27.12.1974, str. 17). Ta dwustronna Umowa o wolnym handlu obowiązuje po wygaśnięciu Traktatu EWWiS. Prawa i obowiązki wynikające z tej umowy zostały przeniesione z EWWiS na Wspólnotę Europejską na mocy decyzji Konferencji Przedstawicieli Rządów Państw Członkowskich WE z dnia 19 lipca 2002 r. Po wygaśnięciu Traktatu EWWiS w lipcu 2002 r. traktowanie przez Wspólnotę pomocy państwa w sektorze stali EWWiS zostało włączone do ogólnych ram prawnych Traktatu WE.

⁽³⁵⁾ Odnośnie do sektora stali, zob. protokół 26 do Porozumienia o EOG w związku z art. 5 protokołu 14 do Porozumienia o EOG. Odnośnie do innych produktów, zob. art. 1 i art. 2 ust. 1 protokołu 14 do Porozumienia o EOG oraz art. 1 i Załącznik do niego, które zawierają wyszczególnienie produktów wymienionych w art. 1 dwustronnej Umowy o wolnym handlu.

Wprowadzenie podatków ekologicznych jako takich nie jest objęte art. 61 ust. 1 Porozumienia o EOG, pod warunkiem że stanowią one środki ogólne, które nie faworyzują określonych firm lub sektorów przemysłu⁽³⁶⁾. Niemniej jednak wyjątki od podatku ogólnego podlegają temu postanowieniu, jeśli dotyczą określonych firm lub sektorów przemysłu, bez tych zwolnień jako uzasadnionych charakterem lub ogólną konstrukcją przedmiotowego systemu podatkowego⁽³⁷⁾.

Punktem wyjściowym oceny, czy pewne środki stanowią zwolnienia z lub odstępstwa od ogólnej zasady powszechnego systemu, jest struktura danego środka podatkowego: na podstawie przepisów prawnych regulujących przedmiotowe środki podatkowe, należy określić ogólny system⁽³⁸⁾. Następnie system ten wymaga zbadania pod kątem, czy środek stanowi odstępstwo ze względu na jego charakter, od ogólnego systemu, który został utworzony⁽³⁹⁾. W przypadku odpowiedzi twierdzącej, drugim krokiem byłoby ustalenie, czy istnieje „uzasadnienie tego zwolnienia na podstawie charakteru lub ogólnej konstrukcji tego systemu”⁽⁴⁰⁾.

Na tym tle Urząd przeprowadził ocenę różnych środków podatkowych.

1. Zwolnienia z podatku od zużycia energii elektrycznej

a) Zwolnienie przemysłu wytwórczego i wydobywczego z podatku od zużycia energii elektrycznej

Ogólna zasada systemu opodatkowania energii elektrycznej stanowiła, że każde wykorzystanie energii elektrycznej podlega opodatkowaniu. Zwolnienie z tej zasady zostało przyznane w przypadku wykorzystywania energii elektrycznej przez przemysł wytwórczy i wydobywczy. Zakres tego zwolnienia został określony przez odesłanie do określonych działów klasyfikacji statystycznej działalności gospodarczej. Zwolnienie to miało z natury charakter sektorowy.

Rząd norweski argumentował, że zmiana z dniem 1 stycznia 2001 r. ustanowiła system, w którym wszystkie przedsiębiorstwa używające energii elektrycznej do celów produkcyjnych były zwolnione z podatku oraz że z tego względu zwolnienie należy postrzegać jako środek ogólny, który nie podlega art. 61 ust. 1 Porozumienia o EOG.

Urząd nie może przychylić się do takiego stanowiska.

Z orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości wynika, że środki krajowe, które przewidują obniżenie podatków energetycznych od energii elektrycznej wyłącznie w przypadku przedsiębiorstw, których działalność polega głównie na wytwarzaniu towarów, muszą być uważane za pomoc państwa⁽⁴¹⁾. Ani duża ilość kwalifikujących się przedsiębiorstw ani zróżnicowanie i wielkość sektorów, do których przedsiębiorstwa te przynależą, nie dają podstaw do wyciągnięcia wniosku, że inicjatywa państwa stanowi środek ogólny polityki gospodarczej⁽⁴²⁾. Ponadto środek podatkowy, który faworyzuje przemysł wytwórczy w stosunku do sektora usług, ma charakter selektywny⁽⁴³⁾.

⁽³⁶⁾ Zob. pkt 17B.3.1. (1) w rozdziale 17B Wytucznych Urzędu dotyczących pomocy państwa odnoszących się do wykorzystywania zasad pomocy państwa do środków dotyczących bezpośredniego opodatkowania przedsiębiorstw.

⁽³⁷⁾ Zob. pkt 17B.3.1. (4) w rozdziale 17B Wytucznych Urzędu dotyczących pomocy państwa oraz sprawę 173/73 Włochy przeciwko Komisji [1974] Zb. Orz. 709, pkt 15.

⁽³⁸⁾ Zob. pkt 17B.3.1. (4) w rozdziale 17B Wytucznych Urzędu dotyczących pomocy państwa.

⁽³⁹⁾ Zob. opinię Rzecznika Generalnego Darmona we wspólnych sprawach C-72 i 73/91 Firma Sloman Neptun Schiffahrts [1993] Zb. Orz. I-887, pkt 50.

⁽⁴⁰⁾ Sprawa 173/73, op. cit., pkt 15.

⁽⁴¹⁾ Sprawa C-143/99, op. cit., pkt 55. Zob. również sprawę C-75/97 Belgia przeciwko Komisji [1999] Zb. Orz. I-3671, pkt 31, w której Trybunał Sprawiedliwości orzekła, że „ograniczenie zwiększenia obniżek do pewnych sektorów, wskutek czego środki obniżenia nabrały charakteru selektywnego i tym samym spełniły warunek szczególności”.

⁽⁴²⁾ Sprawa C-143/99, op. cit., pkt 48 i sprawa C-75/97, op. cit., pkt 32.

⁽⁴³⁾ Zob. pomoc państwa nr N 449/2001 – Niemcy, kontynuacja reformy podatków ekologicznych po 31 marca 2002 r.; pomoc państwa nr C 42/03 (ex NN 3/B/2001 i NN 4/B/2001) – Szwecja. System podatku energetycznego; pomoc państwa nr NN 75/2002 – Finlandia, różne kategorie stawek podatku energetycznego od energii elektrycznej.

Zmiana norweskiego ustawodawstwa dotyczącego podatku od energii elektrycznej w 2001 r. ograniczyła zakres zwolnienia dla przemysłu wytwórczego i wydobywczego przez opodatkowanie w pewnym zakresie energii elektrycznej wykorzystywanej przez beneficjentów tego zwolnienia, a mianowicie wykorzystywanie energii elektrycznej w budynkach, które zostały sklasyfikowane jako „budynki administracyjne”. Zarówno ogólna zasada, że wykorzystywanie energii elektrycznej podlega opodatkowaniu jak i zwolnienie sektorowe zostały utrzymane. W wyniku tej zmiany zwolnienie sektorowe zostało zdefiniowane w sposób bardziej ograniczony niż poprzednio.

W tym kontekście Urząd podtrzymuje swoje stanowisko wyrażone w decyzji o wszczęciu procedury dochodzenia, a mianowicie, że zwolnienie z podatku przemysłu wytwórczego i wydobywczego miało charakter selektywny w rozumieniu art. 61 ust. 1 Porozumienia o EOG. Stąd pytanie, czy istniało uzasadnienie zwolnienia na podstawie „charakteru lub ogólnej konstrukcji” systemu.

W tym względzie należy przypomnieć, że w orzeczeniu w sprawie *Adria Wien*, Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że:

„[...]jakiegokolwiek uzasadnienia przyznania korzyści tym przedsiębiorstwom, których działalność polega głównie na produkcji towarów, nie można znaleźć w charakterze lub ogólnej konstrukcji systemu podatkowego [...]”⁽⁴⁴⁾

Różnicowania gałęzi przemysłu na podstawie zakresu środków zmierzających do oszczędzania energii lub generalnego rozróżnienia przemysłów energochłonnych i innych raczej nie można uznać za leżące w charakterze lub ogólnej konstrukcji systemu⁽⁴⁵⁾. Fakt, że potencjał oszczędności energii jest różny w poszczególnych gałęziach przemysłu, nie eliminuje głównego skutku podatku.

Urząd zajmuje stanowisko, że zwolnienie dla przemysłu wytwórczego i wydobywczego nie wynikało bezpośrednio z podstawowej lub wiodącej zasady systemu opodatkowania energii elektrycznej, i z tego względu brak jest uzasadnienia.

Urząd nie może zgodzić się z rządem norweskim, że po zmianie w roku 2001 system podatkowy był systemem, w którym wszystkie przedsiębiorstwa, wykorzystujące energię elektryczną do celów produkcyjnych, były zwolnione z podatku.

Jak przyznał rząd norweski, nie można wykluczyć, że pewne gałęzie przemysłu mogą również używać energii elektrycznej do celów produkcyjnych bez zwolnienia ich z podatku od energii elektrycznej⁽⁴⁶⁾. I na odwrót, nie można wykluczyć, że niektóre zwolnione przemysły zostały zwolnione z płacenia podatku od energii elektrycznej wykorzystywanej w celach innych niż produkcyjne⁽⁴⁷⁾. Dlatego de facto zdaje się, że podatek nie dotyczył wyłącznie wykorzystywania energii elektrycznej do celów innych niż produkcyjne i że zwolnienie z podatku nie dotyczyło wyłącznie korzystania z energii elektrycznej w procesach produkcyjnych.

W opinii Urzędu to raczej arbitralne stanowisko, że podatek od zużycia energii elektrycznej do celów nieprodukcyjnych jest zwolniony w przypadkach, gdy działalność produkcyjna zajmuje nieco ponad 20 % całkowitej powierzchni budynku. Pod uwagę należy brać faktyczne zużycie energii elektrycznej, a nie zwykle, fizyczne zajmowanie budynku. Ponadto przy braku jasnej definicji, co dokładnie znaczą „procesy produkcyjne”, nie jest możliwe zweryfikowanie, czy wybór sektorów korzystających ze zwolnienia można uzasadnić faktem, że tylko te sektory wykorzystują energię elektryczną do celów produkcyjnych.

⁽⁴⁴⁾ Sprawa C-143/99, op. cit., pkt 49.

⁽⁴⁵⁾ Pomoc państwa nr C 33/2003 (ex NN 34/2003) – Austria, refundacja podatków energetycznych od gazu i energii elektrycznej w 2002 r. i 2003 r.; pomoc państwa nr N 449/2001 – Niemcy, kontynuacja reformy podatków ekologicznych po 31 marca 2002 r.; pomoc państwa nr NN 3/A/2001 i NN 4/A/2001 – Szwecja, przedłużenie systemu opodatkowania CO₂; pomoc państwa nr C 18/2001 (N 123/2000) – Wielka Brytania, podatek klimatyczny.

⁽⁴⁶⁾ Podatek od energii elektrycznej stosowany, np. w całości w przemyśle budowlanym („Bygge- og anlegsvirksomhet”), który należy do kategorii statystycznej F, odpowiadającej NACE F.

⁽⁴⁷⁾ Norweski podatek od energii elektrycznej mógł doprowadzić do sytuacji, w której np. 75 % powierzchni biurowej było wykorzystywane do celów administracyjnych i w efekcie to całe zużycie energii elektrycznej w całym budynku było zwolnione z podatku od energii elektrycznej.

Urząd zauważa, że rząd norweski ograniczył się do stwierdzenia, że wyłączenie energii elektrycznej wykorzystywanej w budynkach administracyjnych do przemysłu wytwórczego i wydobywczego stanowiło jedyny, praktyczny sposób zapewnienia, by podatek był nakładany wyłącznie od zużycia energii elektrycznej do celów nieprodukcyjnych. Urząd nie otrzymał dalszych wyjaśnień w tym zakresie. Urząd nie widzi, w jaki sposób nałożenie podatku od zużycia energii elektrycznej w budynkach administracyjnych, zgodnie z definicją, w przemyśle wytwórczym i wydobywczym, można uważać za wprowadzenie systemu, w którym podatek od energii elektrycznej jest nakładany wyłącznie na cele nieprodukcyjne.

Prawdą jest, że przed orzeczeniem w sprawie *Adria Wien*, Komisja przyjęła, że duński system podatku od energii elektrycznej nie stanowił pomocy państwa, ponieważ zróżnicowania przewidziane tym systemem „bezpośrednio wywodzą się z podstawowej zasady systemu opodatkowania energii elektrycznej”⁽⁴⁸⁾, to znaczy były uzasadnione charakterem lub ogólną konstrukcją systemu. W tamtej sprawie Komisja przyjęła, że zasadą systemu duńskiego było jedynie obciążenie podatkiem zużycia w gospodarstwach domowych i porównywalnego zużycia. Niemniej jednak duński system zawierał bardzo szczegółowe zasady, których celem było zapewnienie, by wszelkie zużycie w gospodarstwach domowych i porównywalne zużycie były opodatkowane oraz by innego rodzaju zużycie nie było opodatkowane⁽⁴⁹⁾. Na podstawie tych zasad opracowano metodę, według której przedsiębiorstwa, zarejestrowane jako płatnicy VAT, dokonywały pomiarów zużycia energii elektrycznej do celów zbliżonych do gospodarstw domowych (takich jak ogrzewanie powierzchni biurowej, itp.) i płaciły podatek według normalnej stawki za takie zużycie, natomiast nie płaciły podatku od zużycia, które uznano za nieporównywalne do zużycia w gospodarstwie domowym. Norweskie zwolnienie z podatku od energii elektrycznej wyraźnie różniło się od duńskiego podatku, po pierwsze dlatego, że norweskie zwolnienie ograniczało się do przemysłu wytwórczego i wydobywczego zgodnie z ich definicją w klasyfikacji statystycznej, a po drugie wskutek nieprecyzyjnego sposobu pomiaru zużycia energii elektrycznej przez te przedsiębiorstwa do celów nieprodukcyjnych.

Na powyższej podstawie Urząd musi wyciągnąć wniosek, że zwolnienie przemysłu wytwórczego i wydobywczego z podatku od energii elektrycznej stanowiło środek selektywny, faworyzujący pewne przedsiębiorstwa w rozumieniu art. 61 ust. 1 Porozumienia o EOG.

Wszystkie inne elementy pomocy państwa w rozumieniu art. 61 ust. 1 Porozumienia o EOG zostały spełnione. Zwolnienie sektorowe z podatku od energii elektrycznej stanowiło utratę dochodów podatkowych państwa norweskiego i przynosiło korzyści pewnym przedsiębiorstwom. Biorąc pod uwagę fakt, że przedsiębiorstwa korzystające ze zwolnienia prowadziły działalność podlegającą konkurencji na rynkach, na których Umawiające się strony EOG prowadzą wymianę handlową, zwolnienie z podatku mogło zakłócić konkurencję i wywrzeć wpływ na wymianę handlową pomiędzy Umawiającymi się stronami.

Urząd nie ma obowiązku przeprowadzenia analizy rynku, której zażądał PIL, nim będzie mógł uznać, że przedmiotowe środki stanowią zakłócenie konkurencji i wywierają wpływ na wymianę handlową. Dla zakwalifikowania zwolnienia podatkowego jako pomocy nie jest istotne, czy spółki zwolnione z określonego środka podatkowego muszą ponosić inne koszty związane z ochroną środowiska. Ponadto fakt, że przemysł wytwórczy i wydobywczy w innych Państwach EOG również może korzystać ze zwolnień podatkowych lub że inne Państwa jeszcze nie wprowadziły porównywalnych podatków, nie ma znaczenia dla kwalifikacji zwolnienia jako pomocy. W kontekście oceny odstępstwa od art. 61 ust. 3 lit. c) Porozumienia o EOG, w związku z Wytocznymi dotyczącymi ochrony środowiska, celowe jest uwzględnienie konkurencyjności na poziomie międzynarodowym.

W konsekwencji Urząd wnioskuje, że zwolnienie sektorowe z podatku od energii elektrycznej stanowiło pomoc państwa w rozumieniu art. 61 ust. 1 Porozumienia o EOG.

⁽⁴⁸⁾ Pomoc państwa nr N 416/1999 – Dania, reforma energii elektrycznej. Zob. pkt 16 obwieszczenia Komisji dotyczącego stosowania zasad pomocy państwa do środków związanych z bezpośrednim opodatkowaniem przedsiębiorstw (Dz.U. C 384 z 10.12.1998, str. 3) i odpowiadający mu pkt 17B.3.1(4) w rozdziale 17B Wytocznym Urzędu dotyczącym pomocy państwa (Dz.U. L 137 z 8.6.2000, str. 22 i w Suplemencie EOG nr 26 z 8.6.2000, str. 12).

⁽⁴⁹⁾ W szczególności zob. sekcja 11 duńskiej ustawy „Lov om afgift af electricitet”, która jest dostępna pod adresem <http://147.29.40.90/DELFIN/HTML/A1998/0068929.htm>.

b) *Zwolnienie z podatku od zużycia energii elektrycznej użytkowników w pewnych regionach (gminach)*

W decyzji o wszczęciu procedury dochodzenia Urząd wstępnie zajął stanowisko, że zwolnienia dla przedsiębiorstw położonych w pewnych regionach (gminach) należy uznać jako środek selektywny stanowiący pomoc w rozumieniu art. 61 ust. 1 Porozumienia o EOG.

Urząd nie widzi powodu do zmiany wstępnego stanowiska. Zwolnienie stanowiło utratę dochodów podatkowych dla rządu norweskiego i korzyści dla przedsiębiorstw położonych w przedmiotowych regionach (gminach). Ponieważ zwolnienie z podatku dotyczyło wszystkich sektorów, nie można wykluczyć, że działalność prowadzona przez przedsiębiorstwa w przedmiotowych regionach jest przedmiotem konkurencji i wymiany handlowej i z tego względu zwolnienie mogło zakłócić konkurencję i wpłynąć na wymianę handlową pomiędzy Umawiającymi się Stronami. W konsekwencji Urząd uważa, że regionalne odstępstwa od podatku od energii elektrycznej stanowiły pomoc państwa w rozumieniu art. 61 ust. 1 Porozumienia o EOG.

2. *Odstępstwa od systemu podatku od CO₂*

a) *Zwolnienie węgla i koksu wykorzystywanych jako surowce lub jako reduktory w procesach przemysłowych*

Jak wspomniano w pkt I.C.2.a) powyżej, w decyzji o wszczęciu procedury dochodzenia Urząd ogłosił, że dokona bardziej szczegółowej oceny właściwości decyzji Komisji dotyczącej zwolnienia w przypadku wykorzystywania w innym celu niż jako paliwo oraz zwolnienia w przypadku podwójnego zastosowania na mocy brytyjskiego podatku klimatycznego⁽⁵⁰⁾. Po wydaniu tej decyzji podobne zwolnienia były przedmiotem sporu w sprawie dotyczącej przedłużenia podatku od CO₂ w Szwecji.

W sprawie szwedzkiej Komisja stwierdziła, że „punktem wyjściowym dla opodatkowania produktów energetycznych w Szwecji było obciążenie podatkiem wyłącznie produktów energetycznych, które są wykorzystywane do celów paliwowych. Podatek nie jest nakładany na produkty energetyczne wykorzystywane do celów innych niż jako paliwo silnikowe lub paliwo do ogrzewania”⁽⁵¹⁾. Ponadto Komisja zauważyła, że tam, gdzie produkt energetyczny był stosowany głównie jako surowiec w procesach produkcyjnych bez spalania oraz w procesach redukcji, wykorzystywanie produktu będzie w całości zwolnione zgodnie z systemem szwedzkim. W nawiązaniu do decyzji o podatku klimatycznym, Komisja wyciągnęła wniosek, że zwolnienia przewidziane szwedzkim ustawodawstwem były uzasadnione logiką i charakterem systemu.

Podejście Komisji również znalazło wyraz w dyrektywie w sprawie podatku energetycznego, zgodnie z którą produkty energetyczne, określone w art. 2 ust. 1 dyrektywy, nie podlegają opodatkowaniu w przypadku ich wykorzystywania w celach innych niż jako paliwo silnikowe lub paliwo do ogrzewania. Z tego względu takie produkty energetyczne, wykorzystywane jako surowce oraz produkty energetyczne podwójnego zastosowania, np. wykorzystywane zarówno jako paliwo do ogrzewania oraz jako reduktor, są wyłączone z przepisów ramowych⁽⁵²⁾. Uznano, że odnośnie do zakresu, w jakim produkty energetyczne powinny zasadniczo podlegać wspólnotowym przepisom ramowym w przypadku ich wykorzystywania jako paliwo do ogrzewania lub paliwo silnikowe, w charakterze i logice systemu podatkowego leży wyłączenie z zakresu przepisów ramowych dotyczących podwójnego zastosowania oraz wykorzystywania produktów energetycznych do celów innych niż paliwowe⁽⁵³⁾.

W tym kontekście Urząd pragnie podkreślić, że harmonizacja podatków, jako takich, a więc również dyrektywa w sprawie podatku energetycznego, nie mieści się w zakresie Porozumienia o EOG. Niemniej jednak dyrektywę w sprawie podatku energetycznego można zastosować do celów pomocy państwa, w taki sam sposób, co praktykowany przez Komisję, jako punkt odniesienia dla Urzędu, bez implikowania, czego Państwa EFTA powinny przestrzegać w prawodawstwie podatkowym Wspólnoty⁽⁵⁴⁾, które nie jest częścią Porozumienia o EOG.

⁽⁵⁰⁾ Zob. przypis 22 powyżej.

⁽⁵¹⁾ Pomoc państwa nr NN 3A/2001 i NN 4A/2001 – Szwecja, przedłużenie systemu podatku od CO₂. Zob. pkt 3.5 i 4.3 decyzji.

⁽⁵²⁾ Artykuł 2 ust. 4 lit. b) dyrektywy.

⁽⁵³⁾ Akapit nr 22 dyrektywy.

⁽⁵⁴⁾ Rozdział 15 Wytocznych Urzędu dotyczących pomocy państwa, wstęp, pkt 5.

Przed wejściem w życie Porozumienia o EOG władze norweskie wprowadziły podatek od wykorzystywania węgla i koksu do celów energetycznych. Uzasadnieniem tego podatku było częściowo uniknięcie ryzyka zastąpienia przez przedsiębiorstwa olejów mineralnych (opodatkowanych) węglem i koksem, (które wcześniej nie były opodatkowane) do celów energetycznych, a częściowo promowanie wykorzystywania produktów energetycznych, które są bardziej przyjazne dla środowiska. Z tego względu przemysły, w których węgiel i koks są wykorzystywane do innych celów, nie podlegały temu podatkowi. Według norweskiego rządu, norweski system podatkowy był głównie zorientowany na emisje energetyczne. W świetle tych wyjaśnień, Urząd przyjmuje, że norweski podatek od CO₂ od węgla i koksu został ustanowiony w taki sposób, by objąć jedynie wykorzystywanie tych produktów do celów energetycznych. Rząd norweski wyjaśnił, że wykorzystywanie węgla i koksu w procesach produkcyjnych może również służyć do celów energetycznych jako nieuchronny efekt uboczny. Urząd przyjmuje, że ten aspekt nie wpływa na kwalifikację celu zwolnienia. W konsekwencji Urząd przyjmuje, że zwolnienie węgla i koksu wykorzystywanych jako surowce lub reduktory leżało w charakterze i logice norweskiego systemu podatkowego.

W świetle powyższych rozważań, Urząd wnioskuje, że zwolnienie węgla i koksu wykorzystywanych jako surowce lub reduktory z podatku od CO₂ od węgla i koksu nie stanowiło pomocy państwa w rozumieniu art. 61 ust. 1 Porozumienia o EOG.

b) *Zwolnienie węgla i koksu wykorzystywanych do celów energetycznych w produkcji cementu i keramzytu*

Urząd zauważa, że zwolnienie przemysłu cementowego i keramzytu z podatku od CO₂ stanowiło odejście od ogólnej zasady, a mianowicie, że podatek od CO₂ był nakładany na węgiel i koks wykorzystywanych do celów energetycznych.

Celem podatku od CO₂ od węgla i koksu było częściowo uniknięcie ryzyka przejścia z olejów mineralnych na węgiel i koks do celów energetycznych, a częściowo promowanie wykorzystywania produktów energetycznych, które są bardziej przyjazne dla środowiska.

Rząd norweski utrzymywał, że producent miał ograniczoną możliwość zmiany rodzaju i ilości produktu energetycznego, wymaganego w procesie. Jednak w trakcie formalnej procedury dochodzenia rząd norweski przyznał, że mogą zaistnieć wątpliwości odnośnie do tego, czy te okoliczności mogą stanowić wystarczające uzasadnienie zwolnienia w świetle podstawowych celów podatku związanych z ochroną środowiska.

Z informacji przedstawionych przez norweskie władze nie wynikało, by zastąpienie węgla i koksu do celów energetycznych innymi produktami było niemożliwe z technicznego punktu widzenia. Władze nie wykazały też, by przemysł cementowy nie mógł zmniejszyć zużycia węgla i koksu do celów energetycznych przez środki zwiększające wydajność energetyczną. Wreszcie zwolnienie dotyczyło wyłącznie produkcji cementu i keramzytu, natomiast inne procesy mineralogiczne podlegały podatkowi od CO₂ ⁽⁵⁵⁾. Z tego względu Urząd nie uważa, by zwolnienia tylko tego przemysłu z podatku można było uznać za leżące w charakterze i logice systemu.

Ponadto zwolnienie węgla i koksu, wykorzystywanych do celów energetycznych w produkcji cementu i keramzytu, stanowiło utratę dochodów dla rządu norweskiego i korzyść finansową dla pewnych przedsiębiorstw. W świetle faktu, że przedmiotowy przemysł funkcjonuje na rynkach, na których istnieje wymiana handlowa pomiędzy państwami EOG, zwolnienie mogło zakłócić konkurencję i wymianę handlową pomiędzy Umawiającymi się Stronami.

⁽⁵⁵⁾ Zgodnie z dyrektywą w sprawie podatku energetycznego uważa się, że w charakterze i logice systemu podatków ekologicznych leży wyłączenie procesów mineralogicznych z ram (art. 2 ust. 4 lit. b) i akapit 22). Niemniej jednak w charakterze i logice systemu nie może leżeć wyłączenie niektórych, ale nie wszystkich, procesów mineralogicznych z podatku energetycznego, tak jak to miało miejsce w norweskim systemie podatkowym.

Urząd bierze pod uwagę fakt, że podatek od CO₂ od węgla i koksu został zniesiony z dniem 1 stycznia 2003 r. i tym samym objął zwolnienia będące przedmiotem obecnej procedury dochodzenia. Tym samym, począwszy od dnia 1 stycznia 2003 r., element pomocy zawarty w zwolnieniu przyznanym przemysłowi cementowemu i keramzytu, został zlikwidowany.

c) *Obniżona stawka podatku od CO₂ od olejów mineralnych dla przemysłu papierniczego i celulozowego*

Obniżona stawka podatku od CO₂ od olejów mineralnych dla przemysłu papierniczego i celulozowego ma charakter sektorowy. Ponadto obniżenie stawki nie było uzasadnione charakterem i/lub ogólną konstrukcją systemu opodatkowania CO₂.

Obniżona stawka podatku od CO₂ od olejów mineralnych dla przemysłu papierniczego i celulozowego stanowi utratę dochodów dla rządu norweskiego i korzyści finansowe dla pewnych przedsiębiorstw. W świetle faktu, że przedmiotowy przemysł funkcjonuje na rynkach, na których istnieje wymiana handlowa pomiędzy państwami EOG, obniżenie stawki może również zakłócić konkurencję i wymianę handlową pomiędzy Umawiającymi się Stronami. W konsekwencji obniżenie stawki dla przemysłu papierniczego i celulozowego stanowi pomoc państwa w rozumieniu art. 61 ust. 1 Porozumienia o EOG.

3. Zniesienie podatku od SO₂ od wykorzystywania węgla i koksu i od emisji z rafinerii ropy naftowej

a) *Zniesienie podatku od SO₂ od wykorzystywania węgla i koksu*

Odnosnie do podatku od SO₂ od wykorzystywania węgla i koksu, Urząd utrzymuje, że zniesienie podatku w 2002 r. stanowiło korzyść finansową dla przedsiębiorstw, których podatek dotyczył, i doprowadziło do utraty dochodów przez państwo norweskie. Jednak na podstawie obecnie dostępnych, informacji Urząd zajmuje stanowisko, że zniesienia nie można uznać jako środka selektywnego w rozumieniu art. 61 ust. 1 Porozumienia o EOG.

Jak to Urząd zauważył w decyzji o wszczęciu procedury dochodzenia, zniesienie podatku od SO₂ od wykorzystywania węgla i koksu ograniczyło zakres podatku od SO₂ bez rozróżnienia pomiędzy różnymi kategoriami przedsiębiorstw lub sektorów. Zakres podatku został ustalony przez wyłączenie wykorzystywania węgla i koksu. Zatem, po zniesieniu w roku 2002, ogólna zasada brzmiała, że wykorzystywanie węgla i koksu nie podlegało żadnemu podatkowi od SO₂. Zniesienie podatku od SO₂ od wykorzystywania węgla i koksu było więc, z zasady, korzystne dla wszystkich przedsiębiorstw w Norwegii, które stosują węgiel i koks.

Wątpliwości wyrażone w decyzji o wszczęciu procedury dochodzenia, iż zniesienie mogło mieć charakter selektywny, zostały rozwiązane w trakcie procedury dochodzenia.

Nie istniały wskazania sugerujące, by celem władz norweskich, przy znoszeniu podatku od SO₂ od wykorzystywania węgla i koksu, było wpłynięcie na relacje konkurencyjne pomiędzy wytwórcami, którzy konkurowali między sobą w sposób bezpośredni. Dochodzenie przeprowadzone przez Urząd również nie wykazało istnienia żadnego ryzyka, by zniesienie podatku od SO₂ od wykorzystywania węgla i koksu miało przynieść takie skutki. Z informacji, jakimi dysponuje Urząd, nie wynika, by ze zniesienia przedmiotowego podatku skorzystali wytwórcy (ponieważ stosowali węgiel i koks w swoich procesach produkcyjnych), którzy konkurowali bezpośrednio z innymi wytwórcami w Norwegii, niekorzystającymi ze zniesienia, ponieważ w podobnych procesach produkcyjnych stosowali olej mineralny⁽⁵⁶⁾. Wreszcie nie ma wskazań, by zniesienie podatku stanowiło mechanizm obejścia zasad EOG dotyczących pomocy państwa przez podatki dyskryminujące⁽⁵⁷⁾. Okazało się, że zniesienie podatku było wynikiem wniosku władz norweskich, że istniały lepsze środki niż opodatkowanie, by doprowadzić do zmniejszenia emisji SO₂.

⁽⁵⁶⁾ Na zasadzie kontrastu por. sprawę C-53/00 Ferring SA v Agence centrale des organismes de sécurité sociale (ACOSS) [2001] Zb. Orz. I-9067, w której Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że podatek pobierany od bezpośredniej sprzedaży leków do aptek, ale nie od dystrybutorów hurtowych, równał się przyznaniem dystrybutorom hurtowym selektywnego zwolnienia z podatku. W tej sprawie dwie grupy dystrybutorów konkurowały ze sobą bezpośrednio, a przedmiotowy podatek wywarł bezpośredni skutek na stosunki konkurencyjne pomiędzy nimi; szczególnym celem władz francuskich było kreowanie takich skutków.

⁽⁵⁷⁾ Por. opinia Rzecznika Generalnego Tizzano w sprawie C-53/00, Ferring, op. cit., pkt 38.

W efekcie Urząd wnioskuję, że zniesienie podatku od SO₂ od wykorzystywania węgla i koksu nie stanowiło pomocy państwa w rozumieniu art. 61 ust. 1 Porozumienia o EOG.

b) *Zniesienie podatku od SO₂ od emisji z rafinerii ropy naftowej*

Odnosnie do podatku od SO₂ od emisji z rafinerii ropy naftowej, zauważa się, że wykorzystywanie olejów mineralnych jako paliwa w procesie rafinacji było opodatkowane przed reformą podatków ekologicznych w roku 1999 i pozostało opodatkowane po wprowadzeniu zmian w systemie podatkowym, które były wynikiem tej reformy. Z tego względu wykorzystywanie olejów mineralnych jako paliwa w procesie rafinacji było cały czas opodatkowane.

Ponadto, jak wspomniano w pkt I.B.3 powyżej, w roku 1999 wprowadzono przepis, którego celem było zapewnienie, by wykorzystywanie olejów mineralnych przez rafinerie ropy naftowej nie było przedmiotem podwójnego opodatkowania (zwykłym podatkiem od SO₂ od olejów mineralnych i nowym podatkiem od emisji). Doprowadziło to do sytuacji, w której emisje z rafinerii ropy naftowej, będące wynikiem wykorzystywania surowej ropy w procesie rafinacji, zostały opodatkowane tak jak emisje będące skutkiem wykorzystywania olejów mineralnych jako paliwa. Zniesienie tego podatku w 2002 r. oznaczało, że przepis, zapobiegający podwójnemu opodatkowaniu, został usunięty oraz że wykorzystywanie olejów mineralnych jako paliwa w procesie rafinacji zostało objęte w całości zwykłym podatkiem od SO₂ od olejów mineralnych. W tym świetle prawidłowe jest stwierdzenie, że zniesienie podatku od emisji z rafinerii ropy naftowej w rzeczywistości stanowiło zniesienie podatku od wykorzystywania surowej ropy w procesie rafinacji.

W rozumieniu Urzędu surowa ropa nie jest stosowana w procesie rafinacji jako paliwo silnikowe lub paliwo do ogrzewania, lecz raczej jako surowiec. Zgodnie z praktyką Komisji⁽⁵⁸⁾ i zgodnie ze stanowiskiem przyjętym przez Radę przy uchwalaniu dyrektywy w sprawie podatku energetycznego w zakresie wykorzystywania produktów energetycznych do celów innych niż paliwo do ogrzewania lub paliwo silnikowe, Urząd stwierdza, że w charakterze i logice systemu podatkowego leży nieopodatkowanie wykorzystywania surowej ropy w procesie rafinacji, jeżeli surowa ropa nie jest używana do celów paliwowych.

W konsekwencji decyzja rządu norweskiego z 2002 r. o zniesieniu podatku od emisji z rafinerii ropy naftowej nie stanowi pomocy państwa w rozumieniu art. 61 ust. 1 Porozumienia o EOG.

C. Ocena zgodności

Ocena zgodności tych środków podatkowych, odnośnie do których zostało stwierdzone, że stanowią pomoc państwa w rozumieniu art. 61 ust. 1 Porozumienia o EOG, z Porozumieniem o EOG jest zawarta poniżej. Środki te będą przeanalizowane w świetle art. 61 ust. 3 lit. c) Porozumienia o EOG, w związku z Wytycznymi dotyczącymi ochrony środowiska.

Zgodnie z sekcją D.3.2 Wytycznych dotyczących ochrony środowiska państwa EFTA mogą uznać za konieczne uchwalenie postanowień o czasowym zwolnieniu z podatków ekologicznych, głównie wskutek braku harmonizacji na szczeblu europejskim lub z powodu przejściowego ryzyka utraty konkurencyjności międzynarodowej. Niemniej jednak, co wynika z pkt 42 Wytycznych dotyczących ochrony środowiska, te zwolnienia stanowią pomoc operacyjną, która musi spełnić wymogi określone w Wytycznych.

Punkt 46.1 Wytycznych dotyczących ochrony środowiska stanowi, że kiedy państwo EFTA wprowadza, ze względów ochrony środowiska, nowy podatek w sektorze działalności lub od produktów, które nie są przedmiotem harmonizacji analogicznego podatku we Wspólnocie Europejskiej, lub kiedy podatek jest wyższy niż przewidziany prawodawstwem wspólnotowym, decyzje o zwolnieniu obejmujące okres dziesięciu lat mogą być uzasadnione:

- a) kiedy te zwolnienia są uwarunkowane zawarciem porozumień pomiędzy zainteresowanym Państwem EFTA a firmami-beneficjentami, na mocy których firmy zobowiązują się realizować cele ochrony środowiska lub

⁽⁵⁸⁾ Zob. przypis 22 i 51 powyżej.

- b) kiedy kwota płacona przez firmy po obniżeniu podatku pozostaje wyższa niż minimum we Wspólnocie (wówczas, kiedy podatek wspólnotowy istnieje – pierwsze tiret) lub stanowi znaczną część podatku krajowego (kiedy podatek nie odpowiada zharmonizowanemu podatkowi wspólnotowemu – drugie tiret).

Pod pewnymi warunkami określonymi w pkt 46.2 Wytycznych dotyczących ochrony środowiska, powyższe przepisy stosuje się również do istniejących podatków. Szczegółowe warunki możliwości stosowania tych zwolnień będą przeanalizowane poniżej dla każdego z przedmiotowych środków.

1. Zwolnienia z podatku od zużycia energii elektrycznej

- a) *Zwolnienie przemysłu wytwórczego i wydobywczego z podatku od zużycia energii elektrycznej*

Rząd norweski nie wykazał, by warunki określone w pkt 46.1.a Wytycznych dotyczących ochrony środowiska (porozumienia dotyczące ochrony środowiska lub inne środki przynoszące podobne efekty) zostały spełnione.

W roku 2002 i w roku 2003 we Wspólnocie Europejskiej nie istniały zharmonizowane podatki od energii elektrycznej. Z tego powodu pkt 46.1.b pierwsze tiret Wytycznych dotyczących ochrony środowiska nie ma zastosowania. W każdym bądź razie rząd norweski nie wykazał, by przedmiotowe przedsiębiorstwa płaciły kwotę wyższą niż minimum wspólnotowe zgodne z dyrektywą w sprawie podatku energetycznego, obowiązującą od dnia 1 stycznia 2004 r. ⁽⁵⁹⁾.

Rząd norweski nie przedstawił informacji o konsekwencjach zmian wprowadzonych w roku 2001 w zakresie poboru podatku od energii elektrycznej. Z tego powodu Urząd nie był w stanie potwierdzić, czy można było uznać, że niektóre ze zwolnionych przedsiębiorstw płaciły znaczną część podatku od energii elektrycznej (pkt 46.1.b drugie tiret Wytycznych dotyczących ochrony środowiska). Co ważniejsze, przedmiotowy system podatku od energii elektrycznej nie zawierał żadnych postanowień, które zapewniłyby, by przedsiębiorstwa płaciły znaczną część podatku.

Ograniczenie zakresu zwolnienia przyznanego przemysłowi wytwórczemu i wydobywczemu z dniem 1 stycznia 2001 r. skutkowało tym, że przedsiębiorstwa w tych sektorach płaciły za wykorzystywanie energii elektrycznej w stopniu, w jakim ich budynki kwalifikowały się jako „budynki administracyjne”. W ten sposób, w zależności od okoliczności, niektóre z tych przedsiębiorstw mogły płacić podatek od większości swojego zużycia energii elektrycznej w związku z działalnością administracyjną. Inne przedsiębiorstwa mogły płacić bardzo niski podatek, lub niemal wcale nie płacić podatku od takiego zużycia, ponieważ dysponowały budynkami, w których mniej niż 80 % powierzchni służyło do celów administracyjnych. W każdym bądź razie, zakładając, że większość tych beneficjentów zużywała znaczące ilości energii elektrycznej w swoich procesach produkcyjnych, ogólne obciążenie podatkowe tych przedsiębiorstw mogło być bardzo małe.

W konsekwencji Urząd konkluduje, że zwolnienie sektorowe z podatku od energii elektrycznej, przyznane przemysłowi wytwórczemu i wydobywczemu, było niezgodne z Porozumieniem o EOG.

- b) *Zwolnienie z podatku od zużycia energii elektrycznej użytkowników w pewnych regionach*

Urząd nie otrzymał informacji wskazujących, by wymogi Wytycznych dotyczących ochrony środowiska były spełniane po dniu 1 stycznia 2002 r.

W szczególności, ponieważ przedsiębiorstwa w tych regionach korzystały z całkowitego zwolnienia z podatku od energii elektrycznej, nie można uznać, że płaciły znaczną część podatku (pkt 46.1 lit. b) drugie tiret Wytycznych dotyczących ochrony środowiska).

⁽⁵⁹⁾ To znaczy 0,5 Euro/MWh, zob. art. 10 w związku z załącznikiem I do tabeli C dyrektywy Rady 2003/96/WE (op. cit.).

W toku wstępnej procedury dochodzenia, rząd norweski argumentował, że z powodu surowych warunków pogodowych i dużych odległości, zwolnienie z podatku od energii elektrycznej użytkowników w pewnych regionach może być uzasadnione jako pomoc w rozwoju regionalnym. Urząd nie otrzymał jednak informacji, które umożliwiłyby mu potwierdzenie, że te zwolnienia można uzasadnić w świetle Wytycznych dotyczących pomocy regionalnej ⁽⁶⁰⁾.

W konsekwencji Urząd konkluduje, że zwolnienie z podatku od energii elektrycznej przyznane przedsiębiorstwom mającym siedzibę w Finnmark i w siedmiu gminach w Północnym Troms (Karløy, Kvænangen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord), było niezgodne z Porozumieniem o EOG.

2. Odstępstwa od systemu podatku od CO₂

a) Zwolnienie węgla i koksu wykorzystywanych do celów energetycznych w produkcji cementu i keramzytu

Rząd norweski nie wykazał, by warunki określone w pkt 46.1 lit. a) Wytycznych dotyczących ochrony środowiska (porozumienia dotyczące ochrony środowiska lub inne środki przynoszące podobne efekty) zostały spełnione.

Przed dniem 1 stycznia 2004 r. we Wspólnocie Europejskiej nie istniały zharmonizowane podatki od węgla i koksu. Dlatego pkt 46.1.b pierwsze tiret Wytycznych dotyczących ochrony środowiska nie ma zastosowania. Beneficjenci korzystali z całkowitego zwolnienia z podatku od CO₂ od węgla i koksu, a po dniu 1 stycznia 2002 r. nie istniały inne podatki od wykorzystywania węgla i koksu. Z tego względu pkt 46.1.b drugie tiret Wytycznych dotyczących ochrony środowiska również nie ma zastosowania.

W konsekwencji Urząd konkluduje, że przedmiotowe środki pomocy były niezgodne z Porozumieniem o EOG.

b) Obniżenie stawki podatku od CO₂ od olejów mineralnych dla przemysłu papierniczego i celulozowego

Punkt 46.1 Wytycznych może być stosowany do istniejących podatków, jeżeli spełnione są warunki określone w pkt 46.2.a i b. Stosownie do pkt 46.2 lit. a) przedmiotowy podatek musi wywierać wymierny, dodatni wpływ w zakresie ochrony środowiska. Pierwsza opcja pkt 46.2.b wymaga, że decyzja o odstępstwie na rzecz przedmiotowych firm musi być podjęta w czasie uchwalenia podatku.

Podatek od CO₂ od olejów mineralnych skutkuje zmniejszeniem zużycia paliw kopalnych i trzeba go uznać za wywierający wymierny, pozytywny wpływ w zakresie ochrony środowiska. Urząd zauważa, że zgodnie z informacjami przedstawionymi przez władze norweskie, przemysł papierniczy i celulozowy ograniczył emisje CO₂ o 60 tys. ton do roku 1999. Ponadto, według raportu rządu norweskiego „Trzeci komunikat krajowy Norwegii w ramach Ramowej Konwencji o Zmianie Klimatu” (czerwiec 2002 r. ⁽⁶¹⁾):

„[...] emisje CO₂ wynikające ze zużycia energii przez przemysł zostały znacząco zmniejszone w efekcie poprawy wydajności energetycznej oraz zmian różnych form energii [...]. W sektorze przemysłowym energia elektryczna i bioenergia w dużym stopniu zastąpiły oleje mineralne jako źródło energii. Zjawisko to było szczególnie widoczne w przemyśle celulozowym i papierniczym, gdzie w coraz większym stopniu jako paliwo stosowane są odpady drewna i inne odpady biologiczne”.

W świetle powyższego Urząd uznaje, że warunek określony w pkt 46.2.a Wytycznych dotyczących ochrony środowiska został spełniony.

⁽⁶⁰⁾ Rozdział 25 Wytycznych Urzędu dotyczących pomocy państwa.

⁽⁶¹⁾ <http://odin.destr.no/archive/mdvedlegg/01/17/T1386032.pdf>.

Przemysł papierniczy i celulozowy płacił podatek od CO₂ od olejów mineralnych według obniżonej stawki od roku 1993, przed wejściem w życie Porozumienia o EOG dnia 1 stycznia 1994 r. W konsekwencji Urząd uważa, że zgodnie z wymogiem określonym w pkt 46.2.b Wytycznych dotyczących ochrony środowiska, decyzja o odstępstwie na rzecz przedmiotowych firm została podjęta w czasie uchwalenia tego podatku.

Stosownie do pkt 46.1.b pierwsze tiret Wytycznych dotyczących ochrony środowiska, zwolnienie z podatku ekologicznego może być uzasadnione w przypadkach, kiedy obniżenie dotyczy podatku odpowiadającego zharmonizowanemu podatkowi we Wspólnocie Europejskiej oraz kiedy kwota, jaką firmy płacą po obniżeniu, pozostaje wyższa niż minimum we Wspólnocie Europejskiej, jako forma zachęcenia firm do lepszej ochrony środowiska.

Informacje przedstawione przez rząd norweski wskazują, że obniżona stawka podatku od olejów mineralnych, płacona przez przemysł papierniczy i celulozowy, jest wyższa od analogicznej stawki minimalnej przewidzianej prawem wspólnotowym.

Stawka podatku płacona przez przemysł papierniczy i celulozowy wyniosła 0,245 NOK za litr w 2002 r. (około 33,62 EUR za 1000 litrów), 0,25 NOK za litr w 2003 r. (około 31,25 EUR za 1000 litrów) i w roku 2004 wynosi 0,26 NOK.

We Wspólnocie Europejskiej stawki minimalne za rok 2002 i 2003 były określone w dyrektywie Rady 92/82/EWG z dnia 19 października 1992 r. w sprawie zbliżenia stawek podatków akcyzowych od olejów mineralnych⁽⁶²⁾. Stawka minimalna za olej gazowy i naftę wynosiła 0,18 EUR za 1000 litrów i 13 EUR za 1000 kg (12,3 EUR za 1000 litrów) ciężkiego oleju opałowego.

Z dniem 1 stycznia 2004 r. minimalne poziomy podatku akcyzowego od produktów energetycznych są określone w dyrektywie w sprawie podatku energetycznego⁽⁶³⁾. Stawka minimalna wynosi 21 EUR za 1000 litrów oleju gazowego i nafty stosowanych jako paliwo silnikowe do silników stacjonarnych et al. Stawka minimalna dla paliw do ogrzewania wynosi 21 EUR za 1000 litrów w przypadku oleju gazowego, 0 EUR za naftę i 15 EUR za 1000 kg (14,3 EUR za 1000 litrów) ciężkiego oleju opałowego.

W świetle powyższego warunek określony w pkt 46.1.b pierwsze tiret został spełniony.

Stosownie do pkt 46.1 Wytycznych dotyczących ochrony środowiska, decyzja o zwolnieniu obejmująca okres dziesięciu lat, bez działania wstecz, może być uzasadniona, kiedy pozostałe warunki określone w pkt 46.1 zostały spełnione. Rząd norweski zwrócił się do Urzędu, w ramach formalnej procedury dochodzenia, o zatwierdzenie aktualnej obniżki podatku od CO₂ od olejów mineralnych dla przemysłu papierniczego i celulozowego, pod warunkiem zniesienia tej obniżonej stawki w roku 2005, z możliwością wnioskowania przez rząd o kolejne przedłużenie.

Na tym tle zdaniem Urzędu wskazane jest zatwierdzenie pomocy na okres do 31 grudnia 2004 r. Jeżeli rząd norweski pragnie kontynuować pomoc po 31 grudnia 2004 r., będzie musiał zawiadomić Urząd o środku pomocy zgodnie z art. 1 ust. 3 części I protokołu 3 do Porozumienia o Nadzorze i Trybunale.

Wreszcie Urząd zauważa, że powyższy wniosek zachowuje ważność również w przypadku oceny obniżenia stawki podatku od CO₂ łącznie ze zwolnieniem z podstawowego podatku od oleju do ogrzewania, przyznanego przemysłowi papierniczemu i celulozowemu. Podatek od CO₂ i podatek od oleju do ogrzewania łącznie wywierają wymierny, pozytywny wpływ w zakresie ochrony środowiska, ponieważ prowadzą do zmniejszenia zużycia paliw kopalnych. Przemysł papierniczy i celulozowy był zwolniony z podatku od oleju do ogrzewania od czasu wprowadzenia tego podatku w roku 2000. W ten sposób warunki określone w pkt 46.2 byłyby spełnione. Ocena zgodnie z pkt 46.1 lit. b) pierwsze tiret Wytycznych dotyczących ochrony środowiska pozostałaby taka sama, dopóki przemysł papierniczy i celulozowy płaciłby podatek od CO₂ od olejów mineralnych według obniżonej stawki. Niemniej jednak zwolnienie z podstawowego podatku od oleju do ogrzewania musiałyby być ograniczone w czasie. To zwolnienie mogłoby być dopuszczalne jedynie do dnia 31 grudnia 2004 r. łącznie z obniżoną stawką podatku od CO₂ od olejów mineralnych, z możliwością wnioskowania przez rząd o kolejne przedłużenie.

⁽⁶²⁾ Dz.U. L 316 z 31.10.1992, str. 19.

⁽⁶³⁾ Dyrektywa Rady 2003/96/WE w sprawie restrukturyzacji wspólnotowych przepisów ramowych dotyczących opodatkowania produktów energetycznych i energii elektrycznej, op. cit.

D. Zakwalifikowanie jako „nowa pomoc” od dnia 1 stycznia 2002 r.

a) *Moc wiążąca przyjęcia stosownych środków*

Stosownie do art. 62 ust. 1 Porozumienia o EOG, „wszystkie systemy pomocy państwa istniejące na terytorium Umawiających się Stron [...] są przedmiotem stałego badania pod kątem ich zgodności z art. 61”. Ponadto, stosownie do art. 1 ust. 1 w części I protokołu 3 do Porozumienia o Nadzorze i Trybunale, „Urząd Nadzoru EFTA, we współpracy z państwami EFTA, stale bada wszystkie systemy pomocy istniejące w tych państwach. Proponuje im stosowne środki konieczne ze względu na stopniowy rozwój lub funkcjonowanie Porozumienia o EOG”.

Stosowne środki mogą być zaproponowane po poinformowaniu zainteresowanego państwa EFTA o wstępnym stanowisku Urzędu, że istniejący system pomocy nie jest lub już nie jest zgodny z funkcjonowaniem Porozumienia o EOG.

Natomiast, w przypadku rozpoczęcia badania dotyczącego nieokreślonej ilości istniejących systemów pomocy, Urząd z reguły opracowuje wytyczne, które określają warunki, na których pomoc państwa można uznać za zgodną z funkcjonowaniem Porozumienia o EOG. Nowe wytyczne, takie jak Wytyczne dotyczące ochrony środowiska, stanowią wyraz tego, w jaki sposób podstawowe zasady pomocy państwa, zawarte w Umowie o EOG, będą interpretowane i stosowane przez Urząd. Urząd może stwierdzić, że istniejące systemy pomocy, które nie spełniają wymogów określonych w nowych wytycznych, nie są lub już nie są zgodne z funkcjonowaniem Porozumienia o EOG. W konsekwencji, w kontekście przyjęcia nowych wytycznych, Urząd proponuje Państwom EFTA jako stosowne środki, dostosowanie istniejących systemów pomocy do nowych wymogów. Wniosek ten nie musi być poprzedzony oceną indywidualnych przypadków, lecz może być oparty na ogólnych uwagach dotyczących zgodności pomocy w pewnych sektorach lub w pewnych celach.

W powyższym świetle, przyjęcie stosownych środków odnośnie do wszystkich – niekoniecznie indywidualnie określonych – istniejących systemów pomocy stanowi jeden ze sposobów przeprowadzania przez Urząd, wspólnie z Państwami EFTA, stałego przeglądu istniejącej pomocy⁽⁶⁴⁾.

Jeżeli Państwo EFTA zaakceptuje proponowane środki, środki te stają się prawnie wiążące dla danego państwa⁽⁶⁵⁾. Fakt, iż nowe warunki przyznania pomocy są wynikiem porozumienia pomiędzy Państwami EFTA a Urzędem nie zmienia obiektywnego znaczenia tych warunków ani ich mocy wiążącej⁽⁶⁶⁾.

Decyzją z dnia 23 maja 2001 r. Urząd przyjął nowe Wytyczne dotyczące ochrony środowiska i zaproponował stosowne środki „by państwa EFTA dostosowały swoje istniejące systemy pomocy związanej z ochroną środowiska do wymogów wytycznych w terminie do dnia 1 stycznia 2002 r.” Rząd norweski poświadczył swoją zgodę na zaproponowane, stosowne środki pismem Ministerstwa Handlu i Przemysłu z dnia 6 lipca 2001 r.

⁽⁶⁴⁾ W tym kontekście zob. sprawę C-242/00 Niemcy przeciwko Komisji [2002] Zb. Orz. I-5603, pkt 28.

⁽⁶⁵⁾ Sprawa C-242/00 Niemcy przeciwko Komisji, op. cit., pkt 28. Moc wiążąca przyjęcia stosownych środków jest obecnie wyłożona wprost w drugim zdaniu w art. 19 ust. 1 w części II protokołu 3 do Porozumienia o Nadzorze i Trybunale.

⁽⁶⁶⁾ W tym kontekście zob. sprawę C-313/90 CIRFS [1993] Zb. Orz. I-1125, pkt 36.

Moc wiążąca przyjęcia przez rząd norweski zaproponowanych, stosownych środków nie może być kwestionowana przez odesłanie do rzekomych nieprawidłowości proceduralnych, ponieważ tryb współpracy był w tym przypadku respektowany pod każdym względem. Państwa EFTA zostały poinformowane na piśmie o dwóch projektach wniosków Komisji dotyczących projektów nowych wytycznych, zawierających odesłanie do przewidywanych stosownych środków. Rząd norweski został wezwany do przedstawienia swoich uwag do tych projektów. Ponadto państwa EFTA zostały dwukrotnie zaproszone do udziału w spotkaniach wielostronnych, tj. dnia 21 marca 2000 r. i 16 października 2000 r., na których nowe Wytyczne dotyczące ochrony środowiska były na porządku dziennym. Pismem z dnia 11 kwietnia 2001 r. (Dok. nr 01-2734-D) rząd norweski został wezwany do przedstawienia uwag do wersji ostatecznej projektu Wytycznych dotyczących ochrony środowiska autorstwa Urzędu, zawierającej pewne zmiany wprowadzone do wytycznych przez Komisję, które stały się konieczne w celu uwzględnienia istotnych kwestii EOG. Projekt Wytycznych dotyczących ochrony środowiska obejmował odesłanie do przewidywanych, stosownych środków. Wreszcie spotkanie dwustronne pomiędzy przedstawicielami Urzędu a rządem norweskim odbyło się w kwietniu 2001 r., i na tym spotkaniu Wytyczne dotyczące ochrony środowiska i przewidywane stosowne środki zostały szczegółowo omówione.

b) *Konsekwencje mocy wiążącej*

Zgodnie z ustaloną praktyką Komisji ⁽⁶⁷⁾ Urząd zajmuje stanowisko, że moc wiążąca przyjęcia przez rząd norweski zaproponowanych stosownych środków, implikuje, że pomoc udzielona z naruszeniem zobowiązań przyjętych przez Norwegię stanowi „nową pomoc” począwszy od dnia, w którym Norwegia obiecała dostosować swoje systemy pomocy do Wytycznych dotyczących ochrony środowiska (tj. dnia 1 stycznia 2002 r.).

Wraz z propozycją przyjęcia stosownych środków, Urząd zwraca się do państw EFTA, w oznaczonym zakresie, o zaniechanie wykonywania praw przyznawania pomocy, jakie mogą im przysługiwać na mocy zasad obowiązujących dotychczas. Wniosek przyjęcia stosownych środków jako taki nie ma żadnego wpływu na klasyfikację systemu pomocy jako nowego lub istniejącego. Natomiast, przyjęcie zaproponowanych, stosownych środków przez państwo implikuje, iż państwo to zobowiązuje się zmienić, w razie konieczności, swój system ustawodawstwa w celu uzyskania zgodności ze stosownymi środkami, w ustalonym terminie. Po tym terminie jakkolwiek pomoc niezgodna ze stosownymi środkami musi być zaklasyfikowana jako nowa pomoc. Z tego względu, zgodnie z orzeczeniem Trybunału Sprawiedliwości w sprawie CIRFS, przyjęcie nowych zasad przez Państwo Członkowskie tytułem uprawnień dyskrecjonalnych przyznanych Komisji (Urzędowi) ma „m.in. skutek wycofania pewnej pomocy mieszczącej się w zakresie upoważnienia, przyznanego uprzednio, i z tego powodu zakwalifikowania jej jako nowej pomocy i poddania obowiązkowi wcześniejszego zawiadomienia” (dodano podkreślenie) ⁽⁶⁸⁾. W tym względzie przyjęcie stosownych środków przez państwo zastępuje formalną procedurę dochodzenia Urzędu dotyczącą wszystkich, istniejących systemów pomocy, w celu nałożenia wymogu dostosowania istniejących systemów pomocy do wymogów nowych wytycznych w formie ostatecznej, wiążącej decyzji. Wszelka pomoc przyznana po terminie określonym w takiej decyzji będzie stanowić „nową pomoc”.

W świetle powyższego Urząd nie zgadza się z rządem norweskim i PIL, by systemy pomocy mające charakter „pomocy istniejącej” przed przyjęciem stosownych środków można było przekształcić w „nową pomoc” po dokonaniu indywidualnej oceny każdego systemu, z ustaleniem przez Urząd, że dany system nie jest zgodny z wytycznymi.

⁽⁶⁷⁾ Por. np. pomoc państwa nr C 42/2003 – Szwecja; pomoc państwa nr E 10/2000 – Niemcy; i pomoc państwa nr C 37/2000 – Portugalia.

⁽⁶⁸⁾ Sprawa 313/90, CIRFS, op. cit., pkt 35.

Urząd nie akceptuje też rozróżnienia pomiędzy, z jednej strony, propozycjami dotyczącymi stosownych środków w stosunku do określonych przepisów prawa krajowego a, z drugiej strony, propozycjami o charakterze ogólnym. W wyżej wspomnianej sprawie CIRFS odnośne, uzgodnione środki (tzw. „dyscyplina”) zostały sformułowane w sposób ogólny⁽⁶⁹⁾. Ponadto Komisja nie ustaliła, by środek naruszył rzeczoną „dyscyplinę”. Niemniej jednak Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że dany środek krajowy stanowił nową pomoc pod tym względem, że nie był zgodny z rzeczoną „dyscypliną”⁽⁷⁰⁾. W rzeczywistości jakikolwiek inny wniosek byłby raczej niemożliwy do pogodzenia z powyższym orzecznictwem, zgodnie z którym moc wiążąca przyjęcia stosownych środków nie jest uzależniona od tego, czy Urząd dokonał czy nie dokonał indywidualnej oceny istniejących systemów pomocy przed zaproponowaniem stosownych środków⁽⁷¹⁾.

Dlatego fakt nawiązania w decyzji Urzędu zawierającej propozycję stosownych środków do wymogów określonych w nowych Wytocznych dotyczących ochrony środowiska, bez zaproponowania określonych środków odnośnie do poszczególnych systemów pomocy, nie implikował, by pomoc niezgodna z przyjęciem przez Norwegię stosownych środków można było przekształcić w nową pomoc po upływie uzgodnionego terminu. Oznaczało to jedynie, że wykonanie koniecznej oceny, które systemy pomocy wymagają zmiany, było obowiązkiem rządu norweskiego oraz późniejszej kontroli ze strony Urzędu.

Z tego samego powodu Urząd uważa za nie mający znaczenia fakt, że przyjęcie przez Norwegie stosownych środków nie implikowało potwierdzenia przez rząd, że odnośne systemy pomocy stanowiły naruszenie zasad pomocy państwa.

W swoich uwagach do decyzji o wszczęciu procedury dochodzenia rząd norweski argumentował, że stosowne środki nie mogą stanowić wystarczającej podstawy prawnej do zwrotów. W opinii Urzędu to twierdzenie jest prawidłowe, ale bez znaczenia. Prawdą jest, że podstawą zwrotów nie może być jedynie naruszenie zobowiązań wynikających z przyjęcia stosownych środków. Ewentualny nakaz zwrotów musi być oparty na decyzji ustalającej, że przedmiotowe środki pomocy są niezgodne z funkcjonowaniem Porozumienia o EOG (por. art. 14 w części II protokołu 3 do Porozumienia o Nadzorze i Trybunale). Ponadto, taka negatywna decyzja musi być poprzedzona formalną procedurą dochodzenia, z badaniem poszczególnych systemów pomocy. Nie oznacza to jednak, by nowy system pomocy można było sklasyfikować jako „nową pomoc” dopiero po ostatecznej decyzji kończącej formalną procedurę dochodzenia, dotyczącą poszczególnych systemów pomocy. W tym zakresie sytuacja nie różni się od przypadków, w których pomoc została sklasyfikowana jako nowa pomoc, ponieważ została przyznana bez poszanowania warunków określonych w zatwierdzonym systemie pomocy albo po upływie okresu ważności takiego systemu pomocy. W takich przypadkach pomoc przyznawana z naruszeniem zobowiązań Państw EFTA odnośnie do nowych warunków przyznawania pomocy, lub zniesienie niezgodnej pomocy od określonego terminu, winna być klasyfikowana jako nowa pomoc. Ponadto, w tych przypadkach, ostateczny wniosek odnośnie do tego, czy przyznana pomoc mieści się czy nie w zakresie zatwierdzonych systemów pomocy, może być wyciągnięty dopiero po przeprowadzeniu formalnej procedury dochodzenia. Niezależnie od powyższego, każda pomoc przyznana poza zakresem zatwierdzonych systemów (lub warunków wiążących) stanowiłaby nową pomoc z chwilą jej przyznania, a nie z chwilą podjęcia ostatecznej (negatywnej) decyzji przez Urząd⁽⁷²⁾.

Konkludując, Urząd podtrzymuje swoje stanowisko, że zwolnienie sektorowe z i odstępstwa regionalne od podatku od energii elektrycznej, jak również zwolnienie przemysłu cementowego i keramzytu z podatku od CO₂ od węgla i koksu do celów energetycznych, obowiązujące od dnia 1 stycznia 2002 r., które nie są zgodne z wymogami określonymi w nowych Wytocznych dotyczących ochrony środowiska, należy uznać za nową pomoc.

⁽⁶⁹⁾ Por., pkt 14 sprawozdania na rozprawę [1993] Zb. Orz. -1151.

⁽⁷⁰⁾ Podobnie w wyżej wspomnianej decyzji o wszczęciu procedury dochodzenia odnoszącej się do podatków ekologicznych w Szwecji, Komisja zajęła stanowisko, że przyjęcie stosownych środków przez Szwecję samo w sobie wpłynęło na zmianę istniejącej pomocy w nową pomoc w zakresie, w jakim systemy pomocy nie były zgodne z nowymi wytycznymi. Podobnie jak w niniejszej sprawie przed podjęciem decyzji o wszczęciu procedury dochodzenia Komisja nie dokonała indywidualnej oceny poszczególnych systemów szwedzkich, por. pomoc państwa nr C 42/2003.

⁽⁷¹⁾ Sprawa C-242/00, op. cit., pkt 28.

⁽⁷²⁾ Sprawa C-36/00 Hiszpania przeciwko Komisji [2002] Zb. Orz. I-3243, pkt 24, 25 i 32.

E. Zwrot

a) *Uzasadnione oczekiwania*

Zwolnienie sektorowe i regionalne odstępstwa od podatku od energii elektrycznej oraz zwolnienie przemysłu cementowego i keramzytu z podatku od CO₂ od węgla i koksu do celów energetycznych nie zostały zgłoszone Urzędowi i stanowiły pomoc udzieloną wbrew wymogom określonym w art. 61 ust. 3 lit. c) Porozumienia o EOG oraz w nowych Wytycznych dotyczących ochrony środowiska. Stąd zwolnienia te stanowiły bezprawną i niezgodną pomoc po dniu 1 stycznia 2002 r. Pomoc ta jest więc przedmiotem zwrotu o ile zwrot ten jest zgodny z ogólnymi zasadami prawa EOG, zwłaszcza z uzasadnionymi oczekiwaniami beneficjanta ⁽⁷³⁾.

Zgodnie z orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości, przezorny podmiot gospodarczy winien sam być w stanie sprawdzić, czy nowa pomoc została przyznana zgodnie z obowiązującymi zasadami proceduralnymi, zwłaszcza z art. 88 Traktatu WE, odpowiadającemu art. 1 w części I protokołu 3 do Porozumienia o Nadzorze i Trybunale. Z tego powodu beneficjent nowej pomocy przyznanej niezgodnie z tym przepisem, jedynie w wyjątkowych okolicznościach może twierdzić, że miał uzasadnione oczekiwania, aby sprzeciwić się zwrotowi pomocy ⁽⁷⁴⁾.

W niniejszym przypadku przedmiotowa, niezgodna z prawem pomoc była pierwotnie sklasyfikowana jako istniejąca pomoc. Dopiero z dniem 1 stycznia 2002 r. stała się nową pomocą w wyniku przyjęcia przez rząd norweski zaproponowanych, stosownych środków. Stąd powstaje pytanie, w jakim terminie wystarczające informacje, dostępne dla odbiorców pomocy, powinny uzmysłowić przezornemu odbiorcy, że przedmiotowa pomoc mogła przybrać – lub już przybrała – formę niezgodnej z prawem pomocy.

W opinii Urzędu opublikowanie stosownych środków zaproponowanych przez Urząd nie dostarczyło zainteresowanym przedsiębiorstwom takich informacji. Po pierwsze propozycja jako taka nie stanowiła o zmianie statusu jakiegokolwiek istniejącego systemu pomocy na nowy system pomocy. Skutek taki nastąpiłby dopiero po przyjęciu przed dane państwo EFTA zaproponowanych, stosownych środków. Po drugie, pkt 70 nowych Wytycznych dotyczących ochrony środowiska (do których odnosiła się propozycja stosownych środków) stanowił, że przy braku odpowiedzi ze strony państw EFTA Urząd przyjmuje, że dane państwo nie wyraziło zgody na zaproponowane środki.

Natomiast Urząd stoi na stanowisku, że opublikowanie przyjęcia przez państwo EFTA zaproponowanych, stosownych środków, w połączeniu z zaproponowanymi środkami, mogło dostarczyć przezornemu odbiorcy pomocy wystarczających informacji, by mu uświadomić, że otrzymana pomoc musiała być zgodna z nowymi Wytycznymi dotyczącymi ochrony środowiska. W ten sposób odbiorcy pomocy byłiby w stanie ocenić, czy dany system pomocy będzie zgodny z nowymi Wytycznymi dotyczącymi ochrony środowiska po terminie, na który państwo EFTA wyraziło zgodę. Jednakże, ponieważ zmiany wprowadzone do protokołu 3 do Porozumienia o Nadzorze i Trybunale, włączające wspólnotowe rozporządzenie proceduralne dotyczące pomocy państwa ⁽⁷⁵⁾, jeszcze nie weszło w życie w czasie przyjęcia przez Norwegię stosownych środków, Urząd nie opublikował – jak to obecnie jest przewidziane art. 26 ust. 1 w części II protokołu 3 do Porozumienia o Nadzorze i Trybunale – przyjęcia stosownych środków przez rząd norweski. Informacja o przyjęciu stosownych środków została zawarta wyłącznie w decyzji Urzędu o wszczęciu formalnej procedury dochodzenia w niniejszej sprawie.

⁽⁷³⁾ Zob. art. 14 w części II protokołu 3 do Porozumienia o Nadzorze i Trybunale i przed wejściem w życie zmiany do protokołu 3, dnia 28 sierpnia 2003 r. – pkt 6.2.3 w rozdziale 6 Wytycznych Urzędu dotyczących pomocy państwa.

⁽⁷⁴⁾ Por. sprawa C-169/95 Hiszpania przeciwko Komisji [1997] Zb. Orz. I-135, pkt 51; sprawa C-24/95 Alcan Deutschland [1997] Zb. Orz. I-1591, pkt 25; i sprawa T-55/99 Confederación Española de Transporte de Mercancías (CETM) [2000] Zb. Orz. II-3207, pkt 121–131.

⁽⁷⁵⁾ Rozporządzenie rady (WE) 659/1999 z dnia 22 marca 1999 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania [ex] art. 93 Traktatu WE.

Ta decyzja o wszczęciu procedury dochodzenia została opublikowana w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* i w Suplemencie EOG do niego dnia 6 lutego 2003 r. ⁽⁷⁶⁾. Ponadto publikacja zawierała nie tylko informację o przyjęciu stosownych środków przez rząd norweski, lecz również identyfikowała krajowe systemy pomocy, które były przedmiotem procedury dochodzenia i mogły mieć charakter bezprawnej i niezgodnej pomocy. Wreszcie zawierała wyraźne oświadczenie o przyjęciu przez Urząd wstępnego stanowiska, że każda pomoc, która zostanie uznana za niezgodną z nowymi Wytocznymi dotyczącymi ochrony środowiska, będzie musiała być sklasyfikowana jako nowa pomoc podlegająca zwrotowi. Z tego powodu Urząd zajął stanowisko, że najpóźniej po ogłoszeniu decyzji o wszczęciu procedury dochodzenia przezorni odbiorcy pomocy nie mogli dłużej mieć uzasadnionych oczekiwań, że pomoc nadal ma charakter zgodnego z prawem, zgodnego środka pomocy ⁽⁷⁷⁾.

Z powyższego wynika, że pomoc przyznana w okresie od 6 lutego 2003 r. do 31 grudnia 2003 r. w formie zwolnienia przemysłu wytwórczego i wydobywczego z podatku od energii elektrycznej oraz zwolnienia przedsiębiorstw w Finnmark i w siedmiu gminach w Północnym Troms, winna być zwrócona przez beneficjentów.

Odnośnie do zwolnienia przemysłu cementowego i keramzytu z podatku od CO₂ od węgla i koksu wykorzystywanych do celów energetycznych, które obowiązywało do 31 grudnia 2002 r. Urząd podejmuje decyzję, że w świetle powyższej oceny zgodnych z prawem oczekiwań, zwrot nie jest konieczny.

b) *Kwota zwrotu*

Zgodnie z pkt 46.1.b drugie tiret Wytocznych dotyczących ochrony środowiska, wymagane jest, by beneficjenci płacili znaczną część podatku krajowego, co nie odpowiada podatkowi podlegającemu harmonizacji na poziomie Wspólnoty Europejskiej. Uzasadnieniem tego wymogu jest zachęcenie beneficjentów do poprawy ich wyników w zakresie ochrony środowiska. Ta sama zasada jest sformułowana w pkt 46.1.b pierwsze tiret Wytocznych dotyczących ochrony środowiska, który stanowi, że obniżenie podatku odpowiadającego podatkowi zharmonizowanemu we Wspólnocie Europejskiej może być dozwolone, jeżeli kwota, jaką beneficjenci efektywnie płacą, pozostanie wyższa od minimum we Wspólnocie Europejskiej „by zachęcić firmy do działania na rzecz ochrony środowiska”.

W okresie od 1 stycznia 2002 r. do 31 grudnia 2003 r. nie istniał podatek zharmonizowany we Wspólnocie Europejskiej, kiedy miały zastosowanie odstępstwa od podatku od energii elektrycznej, natomiast takie zharmonizowane podatki zostały ustanowione na mocy dyrektywy dotyczącej podatku energetycznego, która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2004 r. Dyrektywa w sprawie podatku energetycznego wyraźnie uwzględnia cel ochrony środowiska (por. motywy 3, 6, 7 i 12). Na tej podstawie Urząd uważa, że kwota płacona przez przedsiębiorstwa, która jest równa minimum we Wspólnocie Europejskiej, określone w dyrektywie w sprawie podatku energetycznego, zachęci przedsiębiorstwa do lepszej ochrony środowiska. W tym świetle można przyjąć, że podatek, który jest równy minimalnej stawce dla energii elektrycznej, określonej w dyrektywie w sprawie podatku energetycznego, tzn. 0,5 EUR/MWh, również stanowić będzie znaczną część podatku krajowego zgodnie z pkt 46.1.b drugie tiret Wytocznych dotyczących ochrony środowiska ⁽⁷⁸⁾. W konsekwencji, przedmiotem zwrotu ma być znaczna część podatku krajowego, która musi równać się przynajmniej minimalnej stawce dla energii elektrycznej, określonej w dyrektywie w sprawie podatku energetycznego.

⁽⁷⁶⁾ Zob. przypis 6.

⁽⁷⁷⁾ W rzeczywistości wydaje się, że większość odbiorców pomocy uzyskała wiedzę o przyjęciu stosownych środków przez Norwegię i wątpliwościach dotyczących zgodności systemów pomocy, albo w maju 2002 r., kiedy rząd norweski podał do publicznej wiadomości rewizję budżetu na rok 2002, w październiku 2002 r., kiedy rząd opublikował swoje uwagi do decyzji o wszczęciu procedury dochodzenia Urzędu w Internecie, a ponadto poinformował społeczeństwo o głównych treściach decyzji o wszczęciu procedury dochodzenia w budżecie państwa na rok 2003; lub – najpóźniej – w grudniu 2002 r., kiedy rząd opublikował raport o konsekwencjach nowych Wytocznych dotyczących ochrony środowiska odnośnie do podatku od energii elektrycznej.

⁽⁷⁸⁾ Jest to zgodne z praktyką Komisji (por. pomoc państwa nr C33/2003 – Austria), mimo iż przed przyjęciem dyrektywy dotyczącej podatku energetycznego Komisja rozważała jedynie obniżenie do 20-25 procent podstawowej stawki podatku jako stanowiące znaczną część podatku krajowego (pomoc państwa nr N 449/2001 – Niemcy; pomoc państwa nr NN 3A/2001 i NN 4A/2001 – Szwecja).

F. Wnioski końcowe

Zwolnienie sektorowe i odstępstwa regionalne od podatku od energii elektrycznej stanowiły pomoc państwa w rozumieniu art. 61 ust. 1 Porozumienia o EOG. Urząd konkluduje, że te środki podatkowe były niezgodne z funkcjonowaniem Porozumienia o EOG. Ich zwrot wraz z odsetkami⁽⁷⁹⁾ nastąpi w zakresie pomocy otrzymanej po dniu 6 lutego 2003 r.

Urząd konkluduje ponadto, że zwolnienie z podatku od węgla i koksu stosowanych jako surowce lub reduktory nie stanowiło pomocy państwa w rozumieniu art. 61 ust. 1 Porozumienia o EOG. Urząd konkluduje również, że ani zniesienie podatku od SO₂ od węgla i koksu ani zniesienie podatku od SO₂ od emisji z rafinerii ropy naftowej z dniem 1 stycznia 2002 r. nie stanowiło pomocy państwa w rozumieniu art. 61 ust. 1 Porozumienia o EOG.

Z drugiej strony, zwolnienie przemysłu cementowego i keramzytu z podatku od CO₂ od węgla i koksu wykorzystywanych do celów energetycznych, stanowiło pomoc państwa w rozumieniu art. 61 ust. 1 Porozumienia o EOG. Urząd nie może stwierdzić zgodności tego środka pomocy z funkcjonowaniem Porozumienia o EOG. Niemniej jednak ten środek pomocy nie podlega zrotowi.

Urząd konkluduje również, że obniżenie stawki podatku od CO₂ od olejów mineralnych na korzyść przemysłu papierniczego i celulozowego stanowi pomoc państwa w rozumieniu art. 61 ust. 1 Porozumienia o EOG. Urząd zajmuje stanowisko, że obniżenie stawki podatku dla przemysłu papierniczego i celulozowego jest zgodne z funkcjonowaniem Porozumienia o EOG, w szczególności jej art. 61 ust. 3 lit. c), w związku z Wytocznymi dotyczącymi ochrony środowiska, do dnia 31 grudnia 2004 r.

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

1. Następujące środki norweskie stanowią pomoc państwa w rozumieniu art. 61 ust. 1 Porozumienia o EOG:
 - a) zwolnienie przemysłu wytwórczego i wydobywczego z podatku od zużycia energii elektrycznej,
 - b) zwolnienie z podatku od zużycia energii elektrycznej przedsiębiorstw z siedzibą w Finnmark i w siedmiu gminach w Północnym Troms (Karlsøy, Kvænangen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord),
 - c) zwolnienie przemysłu cementowego i keramzytu z podatku od CO₂ od węgla i koksu wykorzystywanych do celów energetycznych,
 - d) obniżenie stawki podatku od CO₂ od olejów mineralnych na korzyść przemysłu papierniczego i celulozowego.
2. Zwolnienie z podatku od CO₂ od węgla i koksu wykorzystywanych jako surowce i reduktory nie stanowi pomocy w rozumieniu art. 61 ust. 1 Porozumienia o EOG.
3. Zniesienie podatku od SO₂ od wykorzystywania węgla i koksu oraz zniesienie podatku od SO₂ od emisji z rafinerii ropy naftowej z dniem 1 stycznia 2004 r. nie stanowi pomocy państwa w rozumieniu art. 61 ust. 1 Porozumienia o EOG.
4. Środki przywołane w pkt 1 niniejszej decyzji stanowią nową pomoc od dnia 1 stycznia 2002 r.
5. Środek, o którym mowa w pkt 1 lit. d) niniejszej decyzji, jest zgodny z funkcjonowaniem Porozumienia o EOG do dnia 31 grudnia 2004 r.
6. Środki, o których mowa w pkt 1 lit. a), b) i c) niniejszej decyzji, są niezgodne z funkcjonowaniem Porozumienia o EOG.

⁽⁷⁹⁾ Zob. art. 14 ust. 2 w części II protokołu 3 do Porozumienia o Nadzorze i Trybunale oraz rozdział 34 Wytocznych dotyczących pomocy państwa).

7. Odnośnie do niezgodnej pomocy, o której mowa w pkt 1 lit. c) niniejszej decyzji, zwrot nie jest konieczny.
8. Niezgodna pomoc, o której mowa w pkt 1 lit. a) i b) niniejszej decyzji, musi być zwrócona przez odbiorców pomocy za okres począwszy od 6 lutego 2003 r. Zwrot musi nastąpić niezwłocznie i zgodnie z procedurami przewidzianymi prawem krajowym, pod warunkiem, że umożliwiają one natychmiastowe i skuteczne wykonanie decyzji. Kwota zwrotu musi być równa znacznej części podatku krajowego, w minimalnej wysokości 0,5 EUR/MWh określonej w dyrektywie w sprawie podatku energetycznego (dyrektywa Rady 2003/96/WE). Pomoc będąca przedmiotem zwrotu, obejmuje odsetki od dnia, w którym beneficjenci zaczęli nią dysponować, do dnia zwrotu. Odsetki nalicza się według stopy referencyjnej wykorzystywanej w obliczeniach ekwiwalentu dotacji pomocy regionalnej corocznie.
9. Urząd wzywa rząd norweski do przedstawienia informacji, w terminie dwóch miesięcy od otrzymania niniejszej decyzji, o środkach, jakie zostały przez niego podjęte w celu wykonania niniejszej decyzji.
10. Niniejsza decyzja skierowana jest do Królestwa Norwegii.
11. Autentyczny tekst decyzji został sporządzony w języku angielskim.

Sporządzono w Brukseli, dnia 30 czerwca 2004 r.

W imieniu Urzędu Nadzoru EFTA

Hannes HAFSTEIN

Przewodniczący

Einar M. BULL

Członek Kolegium
